SZKOŁA PODSTAWOWA Nr 7
w Krakowie, ul. Szlak 5

nr 1 - 9/10 + Spis treści
na 2gi egz.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków Nr 1 Styczeń 1947 r.

402587
III
1947

TREŚĆ

A. CZĘŚĆ URZĘDOWA

B. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Biblioteka Jagiellońska
1002195564

Bibl. Jagiell.
1993 CD 391/50

CZĘŚĆ URZĘDOWA

Poz. 1.

DEKRET

z dnia 31 października 1946 r.
o dodatku naukowym do uposażenia.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. 1. Ustanawia się dodatek naukowy do uposażenia:

a) nauczycieli akademickich oraz pomocniczych sił naukowych państwowych szkół akademickich,

b) nauczycieli państwowych szkół wyższych nieakademickich,

c) pracowników naukowych państwowych bibliotek, archiwów, muzeów, instytutów badawczych, zakładów naukowych oraz zatrudnionych w innych instytucjach i urzędach państwowych.

2. Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Skarbu i właściwymi ministrami orzeka, którzy spośród pracowników instytucji wymienionych w ust. 1 pkt c) są pracownikami naukowymi.

Art. 2. 1. Dodatek naukowy oblicza się od uposażenia zasadniczego i wynosi:

a) 300% dla profesorów zwyczajnych, nadzwyczajnych, kontraktowych, zastępców profesorów, etatowych docentów szkół akademickich, kierowników zakładów naukowo-badawczych, kierowników samodzielnych działów takich zakładów, kwalifikowanych nauczycieli szkół wyższych nieakademickich, jak również dla tych spośród pomocniczych sił naukowych szkół akademickich i zakładów naukowo-badawczych oraz pracowników bibliotek, archiwów i muzeów państwowych, którzy posiadają tytuł docenta.

b) 250% dla pomocniczych sił naukowych państwowych szkół wyższych oraz pracowników naukowych bibliotek, archiwów, muzeów, instytutów badawczych i zakładów naukowych, którzy posiadają co najmniej niższy stopień naukowy;

c) 150% dla pozostałych uprawnionych do otrzymania dodatku naukowego w myśl art. 1 i nie wymienionych w pkt a) i b).

2. W razie kumulacji dwóch stanowisk, do których przywiązany jest dodatek naukowy wyższy, aniżeli 150% uposażenia zasadniczego, pracownik może pobierać tylko na jednym z tych stanowisk dodatek naukowy wyższy aniżeli 150%, a mianowicie na tym, które jest jego głównym zajęciem. W przypadku, gdy żadnego z tych zajęć nie można uznać za główne, pracownik ma prawo wyboru, z którego stanowiska pobierać będzie uposażenie z dodatkiem wyższym aniżeli 150%.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom: Skarbu i Oświaty w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1946 r. Jednocześnie traci moc ustawa z dnia 3 stycznia 1946 r. o dodatku naukowym do uposażenia (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 22).

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:
Edward Osóbka-Morawski

w/z Minister Skarbu:
Tadeusz Dietrich

Minister Oświaty:
Czesław Wycech

Poz. 2.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Warszawa

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 20 listopada 1946 r. (Nr. Pers-18068/46)
o dodatkowych studiach, uprawniających do wyższego uposażenia.

Na podstawie § 17 oraz § 65 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundorowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 731), zmienionego rozporządzeniem z dnia 13 października 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 296) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Przez wyrażenie „przepisane dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych kwalifikacje zawodowe" należy rozumieć kwalifikacje do nauczania i do ustalenia, określone w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) zmienionym dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660) oraz w rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 15-go czerwca 1929 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych specjalnych (Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 405).

§ 2.

Przez wyrażenie „publiczne szkoły powszechne" należy rozumieć zarówno publiczne szkoły powszechne ogólnokształcące jak i specjalne.

§ 3.

Przez nauczycieli, wymienionych w § 17, rozumieć należy również nauczycieli, którzy

A. — ukończyli:

1. B. Kursy Pedagogiczne dla Kobiet pod Kierunkiem J. Miłkowskiego,
2. Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej,
3. Państwowe Konserwatorium Muzyczne,
4. Dwuletnie Kolegia i studia Wolnej Wszechnicy Polskiej: Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, (kierunek matematyczny, fizykochemiczny, geologiczno-geograficzny, biologiczny), Wydziału Humanistycznego (kierunek filozoficzny, historyczny i polonistyczny), Wydziału Pedagogicznego lub Studium Pracy Społeczno-Oświatowej Wydziału Pedagogicznego,

B. — posiadają:

1. pruski egzamin wyższy licealny dla nauczycieli z uprawnieniem do nauczania w szkołach licealnych (Lehramtsprüfung an der Oberlyzeen),
2. dyplom nauczycieli szkół średnich, uprawniający do nauczania muzyki i śpiewu w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich,
3. dyplom, uprawniający w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminariach nauczycielskich lub w szkołach zawodowych — w rozumieniu art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P., Nr. 28, poz. 258) — o ile nauczyciele, posiadający wspomniane dyplomy, nie podlegają postanowieniom § 20 powołanego na wstępie rozporządzenia Rady Ministrów,

C. — pracują w publicznych szkołach specjalnych, a do dnia 17 sierpnia 1929 r. uzyskali:

1. dyplom b. Państwowego Instytutu Fonetycznego im. Jana Siestrzyńskiego w Warszawie,
2. świadectwo ukończenia b. Państwowego Seminarium Pedagogiki Specjalnej w Warszawie,
3. świadectwo ukończenia w 1921 r. b. Państwowego Kursu Seminaryjnego w Warszawie dla nauczycieli szkół specjalnych,
4. dyplom uzyskany po złożeniu egzaminu państwowego dla nauczycieli głuchoniemych według regulaminu zatwierdzonego przez Ministra W. R. i O. P.
5. świadectwo z egzaminów złożonych na Państwowym Kursie dla nauczycieli dzieci małozdolnych i z wadami charakteru, odbytym w Warszawie w 1919/20 roku szkolnym.

§ 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 18 października 1946 r. Równocześnie traci swą moc rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22-go grudnia 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 10, poz. 158) i rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 czerwca 1935 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 81).

Minister
Wycech wlr.

Poz. 3.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Warszawa

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 20 listopada 1946 r. (Nr. I. Pers. 18069/46)
o studiach wyższych, uprawniających do wyższego uposażenia.

Na podstawie §§ 13, 19, 22, 23 ust. (3), 24 ust. (1), 27 ust. (1 i 2), 28 ust. (1) oraz § 65 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781) zmienionego rozporządzeniem z dnia 23 września 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 522) i rozporządzeniem z dnia 24 maja 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 126) oraz rozporządzeniem z dnia 19 września 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 296) zarządzam co następuje:

§ 1.

Przez wyrażenie „nauczyciele posiadający studia wyższe" użyte w § 18, 19, 22, 23 ust. (3), 24 ust. (1), 27 ust. (1 i 2), 28 ust. (1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów p ństwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781), zmienionego rozporządzeniem z dnia 22 września 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 522) i rozporządzeniem z dnia 24 maja 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 126) oraz rozporządzeniem z dnia 19 września 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 296) należy rozumieć:

1. nauczycieli, którzy posiadają studia i egzaminy wymienione w § 1 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 listopada 1929 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 663) zmienionego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 791) i z dnia 12 lipca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 449);
2. nauczyciele, którzy ukończyli b. **Państwowy**

Instytut Pedagogiczny działający na podstawie statutu wydanego rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 lipca 1918 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 3);

3. nauczycieli, którzy mają **zdany egzamin naukowy** na podstawie rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 stycznia 1923 r. w sprawie egzaminów państwowych dla nauczycieli szkół średnich (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 256);
4. a) nauczycieli, którzy posiadają dyplom z ukończenia **Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie**, zorganizowanego na podstawie okólników Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 sierpnia 1921 r. L. 24318/I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 16, poz. 164) i z dnia 28 lutego 1925 r. L. 2975/I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 63) lub dyplom z ukończenia **Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie**, zorganizowanego na podstawie zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 4 lipca 1930 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 107),
   b) nauczycieli, którzy ukończyli **Instytut Pedagogiczny w Katowicach**, począwszy od roku szkolnego 1931/32,
   c) nauczycieli, którzy ukończyli **4-letni Instytut Pedagogiczny Związku Nauczycielstwa Polskiego**,
   d) nauczycieli, którzy ukończyli **Nauczycielskie Instytuty Pedagogiczne w obozach jeńców wojennych w Woldenbergu**, Neubrandenburgu i Prenzlau.
5. Nauczycieli religii, którzy ukończyli Seminarium Duchowne Rzymsko-katolickie w Kielcach, Seminarium Diecezjalne Większe w Łomży, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Łódzkiej, Seminarium Łódzkie Większe, Seminarium Diecezjalne Duchowne Rzymsko-katolickie w Sandomierzu, Wyższe Seminarium Duchowne im. Benedykta XV w Siedlcach, Seminarium Metropolitalne w Warszawie oraz Kolegium Filozoficzno-Teologiczne Prowincji Polskiej Ojców Dominikanów w Warszawie — pod warunkiem, iż wykażą się posiadaniem świadectwa dojrzałości szkoły średniej, uprawniającego do odbywania studiów akademickich.

§ 2.

W przypadkach wątpliwych, nieobjętych postanowieniami §§ 1 i 4 wskazanego w § 1 pkt. 1 rozporządzenia Rady Ministrów o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej, Minister Oświaty decyduje, jakiemu poziomowi wykształcenia odpowiada przedstawiony dowód ukończenia szkoły względnie złożenia egzaminów w Kraju lub zagranicą.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 18 października 1946 r. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 listopada 1938 r. Nr. BP - 16447 (33) o studiach wyższych, uprawniających do wyższego uposażenia (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 386).

Minister
(—) Wycech

Nr. I. Pers. 18069/46.

Jednocześnie Ministerstwo Oświaty wyjaśnia, że przeszeregowanie nauczycieli w myśl zasad niniejszego rozporządzenia zgodnie z postanowieniami art. 15 lit.: „b" rozporz. Prezyd. Rzeczyp. z dnia 28. X. 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 663) powinno nastąpić od **dnia 1 listopada 1946 r.**

Dyrektor Departamentu
(—) E. Kuroczko

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych.

Poz. 4.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
W a r s z a w a

ZARZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 10 października 1946 r. (Nr. VI Pg-1737/46) **w sprawie programu nauki w gimnazjach ogólnokształcących na r. szk. 1946/47.**

Na podstawie art. 2 usatwy z dnia 11 marca 1932 roku o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) oraz rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 1 lipca 1946 r. w sprawie organizacji gimnazjów ogólnokształcących i zawodowych — w okresie przejściowym (Dz. Urz. Min. Oświaty Nr. 5, poz. 137) wprowadza się w r. szk. 1946/47 załączony przejściowy program nauki geografii w trzyletnim gimnazjum ogólnokształcącym w klasie pierwszej (dawna II), w klasie drugiej (dawna III), w klasie trzeciej (dawna IV).

Minister
Wycech

1 załącznik
Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych
Zarząd Główny Z. N. P.

G E O G R A F I A

Klasa I (dawniej II)
2 godziny tygodniowo

Materiał nauczania.

EUROPA I PAŃSTWA EUROPEJSKIE

I. Europa. Część ogólna.

1. Położenie Europy na kuli ziemskiej (na globusie).
2. Europa jako największy półwysep Eurazji.

3. Ukształtowanie poziome Europy. Morza śródziemne, zatoki, cieśniny, półwyspy, wyspy. Porównanie rozwoju linii brzegowej Europy z pozostałymi lądami.
4. Rzeźba powierzchni Europy. Wiadomości z geologii Europy. Przegląd głównych systemów górskich i nizin. Główne ośrodki występowania bogactw kopalnych.
5. Klimaty Europy. Wpływ oceanu na klimat. Zasadnicze cechy klimatów: oceanicznego, śródziemnomorskiego, górskiego i podbiegunowego. Izotermy.
6. Sieć wodna Europy. Najważniesze rzeki i łączące je kanały.
7. Świat roślinny Europy. Krótka chrakterystyka roślinności; tundry, tajgi, lasów mieszanych, lasów liściastych, stepów, pustyń, wysokich gór oraz krajów śródziemnomorskich.
8. Świat zwierzęcy Europy.
9. Człowiek w Europie. Przegląd głównych grup etnicznych i językowych. Wyznania. Osadnictwo. Gęstość zaludnienia. Przegląd form gospodarki. Wielkie szlaki komunikacyjne Eurazji. Typy państw ze względu na położenie. Zmiany społeczne i polityczne wywołane przez wojnę. Przegląd mapy-politycznej Europy.
10. Zestawienie czynników, które wpłynęły na dzisiejsze znaczenie Europy w świecie: a) środkowość położenia, b) bogactwo ukształtowania poziomego, c) bogactwo ukształtowania pionowego, d) uprzywilejowanie klimatyczne Europy, e) rozwinięta drożność sieci rzecznej, f) bogactwo stref roślinnych, g) bogactwa mineralne, h) zróżnicowanie rasowe, d) zróżnicowanie kulturalne ludności, k) gęstość zaludnienia, 1) złożone stosunki społeczne.

II. Europa Część szczegółowa.

Przegląd poszczególnych krajów i państw europejskich.

A. Europa wschodnia. Związek Socjalistycznych Republik Rad (Z. S. R. R.)

Uwaga. Należy przy opisie ZSRR traktować europejską część Związku łącznie z Syberią i republikami Azji Środkowej z uwagi na to, że na wielkim tym obszarze narody tego państwa żyją wspólnym życiem. Przeto, aby zrozumieć zależności, jakie zachodzą między poszczególnymi a tak różnorodnymi krainami Związku Radzieckiego niezbędną jest rzeczą objąć opisem cały jego teren zarówno europejski jak i azjatycki.

1. Położenie geograficzne i obszar ZSRR. Granice lądowe i morskie, ich długość oraz wzajemny stosunek. Główne porty.
2. Ukształtowanie pionowe. Płyty i góry; wyżyny, niziny. Podział na krainy fizjograficzne.
3. Bogactwa kopalne ZSRR. Przegląd kopalin. Główne ośrodki górnicze.
4. Różnorodność stref klimatycznych. Przewaga klimatu lądowego i jego charakterystyka.
5. Rozmieszczenie stref roślinnych, zależnie od klimatu i gleby. Charakterystyka roślinności tundry, lasów szpilkowych i mieszanych, stepów i pustyń. Pola uprawne.
6. Rolnictwo w ZSRR. Uspołecznienie formy władania i gospodarowania na roli. Kołchozy. Upaństwowione gospodarstwa rolne. — sowchozy. Traktor i inne maszyny rolnicze w pracy na roli. Zdobywanie pod uprawę obszarów półpustynnych: mroźnych i gorących. Aklimatyzacja na wielką skalę uprawnych roślin południowych: plantacje bawełny, herbaty. Rozwój hodowli zwierząt domowych.
7. Przemysł w ZSRR. Zasoby i rozmieszczenie głównych surowców przemysłowych: mineralnych, roślinnych i zwierzęcych oraz źródeł energii. Pięcioletnie plany gospodarcze, nowa organizacja i nowe metody pracy w przemyśle (współzawodnictwo socjalistyczne, ruch stachanowski), wpływ ich na uprzemysłowienie kraju. Główne ośrodki przemysłu. Przewaga ciężkiego przemysłu. Elektryfikacja kraju i jej znaczenie. Nowe bazy energetyczne.
8. Komunikacja w ZSRR. Rozwój komunikacji lądowej, wodnej i powietrznej. Białomorski kanał, kanał Moskwa-Wołga, kolej Turkestan-Syberia (Turksib).
9. Ustrój polityczny i społeczny ZSRR. ZSRR jako związek autonomicznych republik. Szybki rozwój kultur narodowych. Stan kultury i oświaty. Opieka nad nauką.
10. Przegląd republik ZSRR ze szczególnym uwzględnieniem: RSFSR, USSR, SSSR.
11. Stosunki Polski z ZSRR. Badacze polscy w ZSRR (Dybowski, Sieroszewski, Grąbczewski i in.). Sojusz i traktaty handlowe.
12. Udział ZSRR w dziele odkrywczym Arktyki.

B. Europa południowo-wschodnia.

1. Czechosłowacja. Budowa kotlinowa Masywu Czeskiego. Symetria sieci rzecznej. Krajobraz starych gór. Bogactwa naturalne. Wysoki poziom gospodarki przemysłowo-rolniczej. Ludność. Czesi i Słowacy. Współżycie dwu narodów słowiańskich w jednym państwie. Nasze stosunki z Czechami w przeszłości i obecnie. Praga. Morawska Ostrawa. Bratysława.
2. Węgry. Krajobraz rolniczo-stepowy Niziny Węgierskiej. Kraj hodowlano-rolniczy. Winnice. Odrębność etniczna narodu węgierskiego. Budapeszt.
3. Rumunia. Przeciwieństwa fizjograficzne kraju. Bogactwa naturalne. Stan gospodarki rolniczej. Znaczenie Bramy Czarnomorskiej. Bukareszt. Konstanca.

C. Kraje alpejskie.

1. Alpy — jako łańcuch górski. Komunikacja lądowa przez przełęcze i tunele. Alpy węzłem hydrograficznym wielkich rzek.

Cechy klimatu górskiego. Lodowce. Krótka charakterystyka stref roślinnych i gospodarczych.

2. S z w a j c a r i a. Ukształtowanie pionowe — krainy alpejskie, wyżyna Szwajcarska, góry Jura. Współżycie kilku grup narodowościowych w jednym państwie. Przyczyny zamożności kraju z natury ubogiego. (Pasterstwo, przemysł mleczarski, przemysł precyzyjny, hotelarstwo).
3. A u s t r i a. Ważny węzeł dróg komunikacyjnych. Turystyka.

D. Europa zachodnia.

1. F r a n c j a. Państwo na pomoście śródziemno-morsko - atlantyckim. Ukształtowanie pionowe. Przegląd krain. Basen Paryski i Masyw Centralny jako kontrasty terenowe, klimatyczne i antropogeograficzne. Spójność komunikacyjna kraju. Bogactwa naturalne. Struktura gospodarki rolniczo-przemysłowej. Hawr. Lion. Marsylia. Kolonie francuskie i ich gospodarczo-polityczny stosunek do metropolii. Stosunek między Francją a Polską.
2. B e l g i a. Położenie przejściowe na krzyżownicy wielkich dróg. Bogata sieć komunikacyjna. Bogactwa rolnicze i ich wpływ na rozwój przemysłu. Gęstość zaludnienia. Bruksela. Antwerpia. Kolonie.
3. H o l a n d i a. Krajobraz holenderski wynikiem uporczywej walki człowieka z morzem. Gęstość dróg wodnych. Stosunki gospodarcze kraju rolniczego z wysoko rozwiniętym przemysłem przetwórczo-spożywczym. Ogrodnictwo. Kwiaciarstwo. Mleczarstwo. Połowy dalekomorskie. Handel zamorski. Amsterdam. Kolonie.
4. W i e l k a B r y t a n i a. Położenie wyspiarskie i jego konsekwencje. Ukształtowanie pionowe. Klimat morski. Bogactwa naturalne. Przemysł. Stosunki gospodarcze. Ludność, jej zagęszczenie w miastach. Londyn. Birmingham. Manchester. Liverpool. Hull. Bristol. Edynburg. Dominia, tereny kolonialne i półkolonialne, ich stosunek do metropolii. Surowce z kolonij. Handel zamorski. Główne bazy na drogach morskich: Gibraltar, Suez, Singapore i ich znaczenie dla Wielkiej Brytanii. Irlandlia.
5. N i e m c y. Różnorodność krajobrazowa północnych, środkowych i południowych Niemiec. Przemysłowo-rolniczy charakter kraju. Główne ośrodki przemysłu. Gęsta sieć komunikacji lądowej i wodnej. Ludność. Łużyczanie — reszta Słowiańszczyzny Połabskiej. Berlin, Lipsk, Hamburg, Brema, Kolonia, Drezno.

E. Europa północna.

1. M o r z e P ó ł n o c n e i B a ł t y k. Właściwości fizjograficzne tych mórz. Znaczenie gospodarcze i komunikacyjne. Kanał Kiloński.
2. D a n i a. Położenie ryglowe Danii na półwyspie Jutlandzkim. Kraj rolniczo-hodowlany. Mleczarstwo. Przemysł spożywczy. Ruch spółdzielczy. Wysoki poziom oświaty i kultury. Kopenhaga.
3. P ó ł w y s e p S k a n d y n a w s k i. Położenie geograficzne, rzeźba, wody, klimat. Zlodowacenie. Wybrzeża fiordowe. Prąd Zatokowy i jego znaczenie.
   A. S z w e c j a. Typowe krajobrazy Szwecji. Bogactwa leśne i górnicze, zużytkowanie ich w przemyśle. Stan oświaty i kultury. Szwecja — dawne mocarstwo na Bałtyku. Sztokholm.
   B. N o r w e g i a. Kraj morza i gór. Krajobraz wybrzeża fiordowego. Skupienie życia na wybrzeżu morskim i w dolinach rzek. Rybołóstwo — podstawa bytu ludności. Hodowla zwierząt domowych. Flota handlowa. Tradycje żeglarsko-odkrywcze (Amundsen, Nansen, Nordenskjöld, Svedrup). Oslo. Bergen.
4. F i n l a n d i a. Kraj lasów i jezior. Ubóstwo przyrody i wytężona praca mieszkańców. Rybołóstwo, hodowla bydła i żegluga — główne zajęcia. Przemysł drzewny. Helsinki.

F. Europa południowa.

1. M o r z e Ś r ó d z i e m n e. Jego właściwości fizjograficzne, znaczenie w przeszłości w związku z rozwojem kultury europejskiej oraz obecne znaczenie gospodarcze i komunikacyjne.
2. P ó ł w y s e p P i r e n e j s k i. Kraina przejściowa między Europą a Afryką, między Atlantykiem a Morzem Śródziemnym. Położenie geograficzne, ukształtowanie pionowe, wody, klimat. Roślinność.
   H i s z p a n i a. Kraina przejściowa między Europą a Afryką. Pustynne wnętrze kraju, skupienie życia na wybrzeżach. Pasterstwo górskie. Bogactwa kopalne. Rola Hiszpanii w dziejach odkryć geograficznych. Madryt. Barcelona.
   P o r t u g a l i a. Rolniczy charakter kraju. Kolonie. Lizbona.
3. P ó ł w y s e p A p e n i ń s k i. Znaczenie centralnego położenia półwyspu na Morzu Śródziemnym dawniej a dziś. Ukształtowanie pionowe. Wody. Klimat śródziemnomorski. Roślinność śródziemnomorska. Wulkany.
   W ł o c h y. Różnorodność i piękno krajobrazu włoskiego. Turystyka. Skupienie przemysłu i rolnictwa na nizinie Lombardzkiej. Elektryfikacja kraju. Kampania Rzymska. Sycylia. Rzym. Mediolan. Neapol. Wenecja.
4. P ó ł w y s e p B a ł k a ń s k i. Fizjograficzny i kulturalny pomost między Europą a Azją. Etniczna i kulturalna różnorodność półwyspu. Rzeźba wody, klimat, roślinność.
   G r e c j a. Państwo półwyspowe. Zawiła linia brzegowa i jej wpływ na stosunki komu-

nikacyjne. Kraj o starej kulturze. Stosunki gospodarcze i społeczne. Ateny. Saloniki.

Turcja. Znaczenie cieśnin czarnomorskich i Konstantynopola.

Bułgaria. Pomostowe położenie kraju (między Azją a Europą). Różnorodność ukształtowania pionowego przyczyną długiego rozbicia politycznego. Gospodarka rolnicza. Plantacje róż. Sofia. Warna.

Jugosławia. Różnorodność fizjograficzna kraju. Zjawiska krasowe. Bogactwa naturalne. Przewaga gospodarki rolniczej. Struktura narodowościowa tego kraju zjednoczonych słowian południowych — Serbów, Chorwatów, Słoweńców. Beograd. Zagrzeb. Lublana.

Wyniki nauczania.

Znajomość ogólnego obrazu rzeźby Europy, sieci wód, głównych obszarów klimatycznych i typowych krajobrazów. Znajomość głównych cech poszczególnych państw, rozmieszczenia i składu ludności, bogactw naturalnych, głównych ośrodków gospodarczych, położenia i znaczenia najważniejszych miast oraz stosunków gospodarczych z Polską.

Umiejętność posługiwania się mapą szkolną Europy, odczytywanie z niej rzeźby terenu, działów wodnych, wykonywania profilów, obliczania spadku rzek. Umiejętność wysnuwania prostych wniosków geograficznych na podstawie analizy szkolnej mapy Europy.

Klasa II (dawniej III)

2 godziny tygodniowo.

GEOGRAFIA KRAJÓW POZAEUROPEJSKICH.

Elementy geografii ogólnej.

Zasadnicze wiadomości o kształcie, wymiarach i ruchach Ziemi. Rodzaje siatek geograficznych. Budowa i rzeźba skorupy ziemskiej. Przegląd gór, wyżyn i nizin na kuli ziemskiej. Klimat: właściwości atmosfery, temperatura, ciśnienie, wiatry, opady. Schemat cyrkulacji atmosferycznej. Strefy klimatyczne i wpływ czynników geograficznych, komplikujących tę strefowość. Prądy morskie i wpływ ich na klimat. Przegląd najbardziej typowych dziedzin biogeograficznych świata. Rzut oka na rozszerzanie się horyzontu geograficznego ludzkości w ciągu wieków (z uwzględnieniem ekonomicznych i socjalnych przyczyn ekspansji europejskiej).

Geografia szczegółowa krajów pozaeuropejskich.

Afryka.

1. Przegląd ogólny: symetryczny układ stref klimatycznych i biogeograficznych. Afryka — ojczyzna rasy czarnej. Podział polityczny Afryki.
2. Egipt. Wylewy Nilu i ich przyczyny. Dziejowe znaczenie Egiptu dla kultury. Plantacje surowców roślinnych. Delta Nilu największe skupienie ludzkie Afryki. Rola Kanału Suezkiego.
3. Śródziemnomorskie krainy Afryki: Libia, Tunis, Alger, Marokko jako tereny ekspansji kopalnianej europejczyków. Ludność miejscowa; stosunki społeczne i gospodarcze.
4. Sahara. Pas pustyń na kuli ziemskiej. Charakterystyka pustyni (krajobraz pustynny, życie na pustyni).
5. Sudan. Charakterystyka krajobrazu sawann.
6. Kongo. Kraina kotlinowa. Lasy równikowe. Bogactwa naturalne, gospodarka plantacyjna europejczyków.
7. Afryka Południowa. Wyżynny charakter kraju. Warunki klimatyczne, umożliwiające osiedlenie się rasy białej. Świat roślinny i hodowla zwierząt domowych. Bogactwa mineralne. Polityka kolonialna Anglii w Afryce (Cap-Cairo).

Azja.

1. Przegląd ogólny: różnorodność w budowie poziomej i pionowej. Kontrasty klimatyczne i biogeograficzne. Azja jako kolebka ras, kultur, religij i wielkich ruchów ludzkości. Wielkie szlaki komunikacyjne.
2. Azja Północna. Krajobrazy Syberii i Niziny Turańskiej. Bogactwa naturalne. Kolej transsyberyjska. Podróżnicy, badacze i zesłańcy polscy na Syberii.
3. Japonia: położenie wyspiarskie. Wulkanizm i trzęsienie ziemi. Krajobrazy. Bogactwa naturalne. Stosunki gospodarcze i społeczne. Przeludnienie. Charakter kultury japońskiej i proces europeizacji. Imperializm.
4. Chiny. Krajobrazy Chin właściwych i obszarów zależnych. Less. Wielkie rzeki Chin. Typ kraju przeludnionego. Charakter starej kultury chińskiej. Stosunki gospodarcze, społeczne. i polityczne.
5. Indochiny i Indonezja. Charakter krajobrazu w związku z klimatem. Bogactwa naturalne. Gospodarka plantacyjna. Malajowie i ich kultura. Stosunki społeczne i polityczne oraz wynikające na tym tle konflikty.
6. Indie. Różnorodność krain fizjograficznych, ludów i religij. Charakterystyczne cechy kultury hinduskiej. Dążenia niepodległościowe. Rola Anglii.
7. Persja. Pustynny charakter Wyżyny Irańskiej. Bogate złoża ropy naftowej. Stosunki społeczne i gospodarcze. Rywalizacja mocarstw.
8. Państwa arabskie i Palestyna. Półwysep Arabski jako ogniwo, łączące Azję z Afryką. Arabowie. Mahometanizm i jego ekspansja. Przegląd dzisiejszych państw Azji Zachodniej.

Ameryka.

1. Przegląd ogólny: południkowy układ krain geograficznych. Charakter wybrzeży oceanów Spokojnego i Atlantyckiego. Zróżni-

cowanie klimatyczne. Ludność pierwotna. Historia odkryć i kolonizacji.

2. Kanada: kraina lasów, jezior i pól uprawnych. Bogactwa naturalne. Rozwój życia gospodarczego. Stosunki polityczne. Polacy w Kanadzie.
3. Stany Zjednoczone: różnorodność krain; Kalifornia — kraina o klimacie śródziemnomorskim; pustynna Wielka Kotlina; Góry Skaliste; stepowe prerie; urodzajna nizina Mississippi; Apalachy; krainy nadatlantyckie. Samowystarczalność kraju pod względem bogactw naturalnych. Główne ośrodki górnicze, przemysłowe i rolnicze. Gospodarka plantacyjna. Mechanizacja pracy w rolnictwie. Właściwości amerykańskiej cywilizacji. Stosunki społeczne i polityczne. Polacy w Stanach Zjednoczonych.
4. Meksyk i kraje Ameryki Środkowej: charakterystyka fizjograficzna. Ludność pierwotna; Astekowie. Przegląd geograficzno-polityczny. Znaczenie Kanału Panamskiego.
5. Brazylia: Wyżyna Brazylisjka i Nizina Amazonki, kraina pierwotnej puszczy. Gospodarka plantacyjna (kawa). Polacy w Brazylii.
6. Argentyna: kraj hodowlano-rolniczy.
7. Rzut oka na pozostałe państwa Ameryki Południowej.

A u s t r a l i a.

1. Charakter kontynentu; osobliwości świata roślinnego i zwierzęcego. Dzieje odkrycia i zaludnienia. Gospodarka hodowlana. Stosunki gospodarcze, społeczne i polityczne.
2. Rzut oka na Nową Zelandię i wyspiarski świat Oceanii. Typy wysp Oceanu Wielkiego. Krótki przegląd rozwoju polityki kolonialnej państw europejskich, ruchy wyzwoleńcze ludów kolorowych.

K r a j e p o d b i e g u n o w e.

Osobliwości świata krain podbiegunowych. Zwięzły przegląd najważnieszych wypraw do Arktyki oraz ich znaczenie dla nauki i życia.

Przegląd wielkich dróg komunikacyjnych świata.

Wędrówka surowców i wyprodukowanych towarów. Ośrodki największego zaludnienia. Aktualne zagadnienia gospodarczo-polityczne świata.

Wyniki nauczania.

Znajomość podstawowych pojęć z geografii ogólnej.

Znajomość krajobrazów, życia i pracy ludzi oraz zrozumienie związków, zachodzących między tymi zjawiskami. Opanowanie imiennictwa topograficznego krajów pozaeuropejskich (nazwy fizjograficzne, nazwy państw, nazwy miast).

Umiejętność wysnuwania prostych wniosków geograficznych na podstawie mapy szkolnej świata.

Klasa III (dawniej IV)

GEOGRAFIA GOSPODARCZA POLSKI NA TLE ŚWIATA

Materiał nauczania.

I. Wpływ warunków naturalnych na gospodarkę człowieka.

Wstęp. Geografia fizyczna a gospodarcza. Potrzeby ludzkie, zaspakajanie ich w zależności od warunków. Wytwarzanie dóbr w zależności od stopnia kultury. Typy gospodarki. Umiejętność wykorzystania warunków przyrodzonych na przykładzie naszego kraju. Kształt, granice i wielkość kraju. Położenie względne i bezwzględne. Centralne położenie Polski. Ukształtowanie poziome i pionowe oraz ich znaczenie dla zamieszkania i zagospodarowania. Budowa geoligiczna, gleby i bogactwa mineralne. Znaczenie gospodarcze mórz, oceanów, jezior, rzek i wód podziemnych oraz wykorzystanie tych elementów geograficznych w Polsce. Strefy klimatyczne świata. Rozmieszczenie na kuli ziemskiej roślin i zwierząt użytecznych. Klimat Polski. Krainy geograficzne Polski.

II. Człowiek czynnikiem gospodarującym.

Zależność i przystosowanie człowieka do warunków naturalnych. Rasy. Kręgi kulturalne na globie ziemskim. Języki handlowe i międzynarodowe. Zagadnienia demograficzne Polski: przyrost naturalny, struktura zawodowa, narodowościowa, płeć i wiek, gęstość zaludnienia, osadnictwo miejskie i wiejskie, oświata, migracje. Wpływ człowieka na krajobraz. Podział administracyjny Polski.

III. Przegląd poszczególnych działów gospodarki.

1. Rolnictwo. Ogólny zarys dziejów i obecny stan rolnictwa światowego: formy gospodarki, systemy rolnictwa, śpichlerze zbożowe świata. Czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce naturalne społeczne: reforma rolna, melioracja. Stan rolnictwa polskiego: plony i zbiory głównych roślin uprawnych.
2. Hodowla. Pasterstwo a hodowla. Główne ośrodki hodowlane świata. Stan hodowli w Polsce. Pszczelarstwo. Jedwabnictwo. Rybołówstwo.
3. Leśnictwo. Znaczenie gospodarcze lasów. Wielkie obszary leśne w świecie (lasy okołorównikowe i klimatu chłodnego półkuli północnej). Rozmieszczenie i stan lasów w Polsce. Racjonalna gospodarka leśna.
4. Górnictwo. Krótki przegląd głównych surowców mineralnych, źródeł energii, rud metali, soli, materiałów budowlanych i ich występowanie w Polsce. Stan górnictwa polskiego.
5. Przemysł. Zarys dziejów wielkiego przemysłu (rewolucja przemysłowa, kapitalizm, upaństwowienie przemysłu). Zespół warunków niezbędnych dla rozwoju przemysłu jak: źródeł energii, surowców, gęstości zaludnienia, komunikacji, kapitału i rynków zbytu oraz główne ośrodki przemysłowe świata. Powstanie i rozwój prze-

mysłu w Polsce. Przegląd głównych gałęzi przemysłu z uwzględnieniem: stanu zatrudnienia, rozmieszczenia, samowystarczalności. Rzemiosło i przemysł ludowy.

6. Komunikacja jako ośrodek wymiany gospodarczej i kulturalnej. Rozwój i stan głównych szlaków komunikacyjnych świata. Stan dróg w Polsce. Drogi bite i motoryzacja. Komunikacja kolejowa. Drogi wodne: morskie i śródlądowe. Komunikacja morska. Porty i flota. Lotnictwo. Poczta.

7. Handel. Znaczenie handlu w życiu gospodarczym. Formy handlu. Rola spółdzielczości. Handel wewnętrzny Polski. Handel zagraniczny. Umowy handlowe Polski — główni kontrahenci. Bilans handlowy — przegląd importu i eksportu. Polska w handlu światowym. Bilans płatniczy.

IV. Polska jako organizm gospodarczy i polityczny.

Synteza sytuacji geograficzno-gospodarczej Polski w nowych granicach. Regiony gospodarcze Polski. Znaczenie i opis Ziem Odzyskanych (Śląsk Dolny i Opolski, Ziemia Lubuska, Pomorze, Pojezierze Mazurskie).

Poz. 5.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Warszawa

ZARZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 16 listopada 1946 r. (Nr. VI. Pg-1857/46) w sprawie programu nauki w ośmioletniej szkole powszechnej na rok szkolny 1946/47.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) wprowadza się w roku szkolnym 1946/47 załączony przejściowy program nauki religii w ośmioletniej szkole powszechnej.

1. załącznik.

Minister
Wycech

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych
Zarząd Główny Z. N. P.

PROGRAM
nauki religii w szkołach powszechnych na rok 1946/47. [1])

Klasa I — IV — bez zmiany.

Klasa V.

Materiał nauczania. — Objawienie Boże w Starym Zakonie.

A. 1) O objawieniu Bożym: Pismo Św. i Tradycja.

[1]) Por.: Program nauki religii rzymsko-katolickiej w publ. szkołach powszechnych trzeciego stopnia — Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Opowiadania, oparte o tekst Pisma Św. i uwzględniające tło zdarzeń, a więc miejsce, czas i obyczaje:

O Bogu Stworzycielu świata, aniołów, człowieka; o duszy ludzkiej, o Opatrzności Boskiej; o grzechu pierworodnym i jego skutkach, obietnicy zesłania Zbawiciela; o oczekiwaniu Zbawiciela; o ofierze Kaina i Abla, ocaleniu Noego z potopu; powołaniu Abrahama, o Jakubie i jego synach, o Józefie Egipskim; o Mojżeszu, nadaniu przykazań i ofiarach a Starym Zakonie; o Samuelu, o Dawidzie królu i proroku, o Salomonie i świątyni jerozolimskiej; o prorokach i przepowiedniach mesjańskich; o niewoli babilońskiej; o ostatnich czasach przed Chrystusem.

B. 1) W związku z opowiadaniami biblijnymi w ciągu całego roku przypomnienie, rozszerzenie i pogłębienie prawd wiary w zakresie artykułów I—III Składu Apostolskiego.

Okolicznościowe rozwijanie i utrwalanie zasad moralnych na przykładach, zaczerpniętych z opowiadania, wskazanych pod **A.**

2) Na tle opowiadań, zawartych w p. 1 i dawniej poznanych, przy użyciu obrazków z życia Polski i z życia Świętych, szczególnie polskich, z uwzględnieniem tła zdarzeń, a więc miejsca, czasu i obyczajów:

a) Obowiązki Chrześcijanina wobec Boga (I—III przykazania Boskie).

b) Stosunek dziecka do rodziców, rodzeństwa i bliźnich (miłość i uszanowanie, życzliwość i usłużność), uczucia społeczne (koleżeństwo, solidarność, wspomaganie się w dobrym), uczucia obywatelskie (ofiarność, prawość, podporządkowanie się prawu). (IV przykazanie Boże).

c) Troska i dbałość o życie bliźniego (V przykazanie Boże); cnota czystości (VI i IX przykazanie Boże, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wzajemny stosunek młodzieży, rozmowy, żarty, rozrywki, czytelnictwo).

d) Dalsze obowiązki chrześcijanina wobec siebie i bliźnich: obowiązek poszanowania swojej i cudzej, prywatnej i publicznej własności, uczciwości i sprawiedliwości; zwracania pożyczonych rzeczy; oszczędności, dbałości o dobro publiczne; prawdomówności i życia w prawdzie; życzliwego sądu o bliźnich; zwalczania obmowy, plotek i t. d. (przykazanie Boże VII, VIII i X).

e) Obowiązki, wynikające z przykazań Kościelnych.

2. W związku z biegiem roku kościelnego krótkie omawianie najważniejszych uroczystości i obrzędów, zwłaszcza tych, które łączą się z opracowywanymi opowiadaniami biblijnymi.

Klasa VI.

Materiał nauczania. — Objawienie Boże w Nowym Zakonie oraz Dzieje Apostolskie.

1. Opowiadanie, oparte o tekst Ewangelii św. i uwzględniające tło zdarzeń, a więc miejsce, czas i obyczaje:

O św. Janie Chrzcicielu (Łuk. I, 5—25; 57—80); o Zwiastowaniu N. Panny Marii i nawiedzeniu św. Elżbiety (Łuk. I, 26—56), o narodzeniu **Pana**

Jezusa i pokłonie pasterzy (Łuk. II, 1—21), ofiarowaniu w kościele (Łuk. II, 22—39, o pokłonie królów (Mat. II, 1—12), ucieczce do Egiptu (Mat. II, 13—23), znalezieniu Pana Jezusa w kościele (Łuk. II, 40—52), o chrzcie Pana Jezusa (Mat. III, 13—17), poście i kuszeniu na pustyni (Mat. IV, 1—11); o rozmowie z Samarytanką (Jan IV, 35—51), o powołaniu pierwszych uczniów (Jan I, 5—15, 20—26); o Panu Jezusie nauczającym w bóżnicy w Nazarecie (Łuk. IV, 16—30); o pierwszych cudach (np. Kana Galilejska (Jan. II, 1—12); cudowny połów ryb, (Mat. IV, 18—22); uzdrowienie paralityka (Mat. IX, 1—8); o cudach, stwierdzających Jego Boskie posłannictwo (np. rozmnożeniu chleba i chodzeniu po morzu (Mat. XIV, 13—36).

O nauce Pana Jezusa o Królestwie Bożym (Mat. V—VII; Łuk. XIII, 18—21); o wskrzeszeniu Łazarza (Jan XI, 32—44); o zapowiedzi męki Chrystusa Pana (Łuk. XVIII, 31—34); o uroczystym wjeździe do Jerozolimy Chrystusa Pana i wypędzeniu kupców (Mat. XXI, 1—17); o Ostatniej Wieczerzy (Jan XIII, 1—35); o Męce i Śmierci Pana Jezusa (Mat. XXVI, XXVII, 60); o Zmartwychwstaniu (Mat. XXVII, 61—66 i XXVIII, 1—15); o ukazaniu się Pana Jezusa Marii Magdalenie, uczniom i Apostołom (Łuk. XXIV, 13—35, Jan XX, 11—29), o założeniu Kościoła (Mat. XXVIII, 16—20); o Wniebowstąpieniu (Łuk. XXIV, 50—51); o Zesłaniu Ducha Św. (Dzieje Apostolskie II, 1—13); o rzeczach ostatecznych i ciała zmartwychwstaniu, tudzież o sądzie ostatecznym (Mat. XXV, 31—46).

2. Pierwsza działalność Apostołów; św. Szczepan — pierwszy męczennik, nawrócenie Szawła, św. Piotr w więzieniu, pierwszy sobór, Wniebowzięcie N. P. Marii. Dalsza działalność Apostołów; obrazki świętych Męczenników z okresu prześladowań. O kościele katolickim, jego organizacji, przeznaczeniu i znamionach, kilka obrazków z dziejów i działalności Kościoła.

W związku z opowiadaniami biblijnymi, zawartymi w działach 1 i 2, przypomnienie, rozszerzenie i pogłębienie prawd wiary w zakresie artykułów IV—XII Składu Apostolskiego.

W związku z biegiem roku kościelnego krótkie omawianie najważniejszych uroczystości i obrzędów, zwłaszcza tych, które łączą się z opracowywanymi opowiadaniami biblijnymi (nabożeństwa do Męki Pańskiej: Droga Krzyżowa, Gorzkie Żale, obrzędy wielkanocne).

Klasa VII. — bez zmiany.

Klasa VIII.

Materiał nauczania. — Nauka wiary i moralności. [1])

1. O wierze w ogólności.

Posłannictwo Kościoła i obowiązek wiary na podstawie słów Pana Jezusa „Idąc tedy na cały świat...“ (Mat. XXVIII, 19—20) oraz tekstu z Ewangelii św. Marka, XVI, 15, 16. Pobudki i znaczenie wiary w życiu. Źródła wiary (Pismo Św. Tradycja). Kościół jako nieomylny nauczyciel prawd Bożych.

2. O Bogu Ojcu Stworzycielu.

(I art. Składu Apostolskiego)

Stworzenie i opieka Boża nad światem, pierwotna szczęśliwość i upadek człowieka — na podstawie wybranych ustępów z Genes. I—III.

Przymioty Boże. O Trójcy Przenajświętszej.

3. O Synu Bożym Jezusie Chrystusie.

(II—VII art. Składu Apostolskiego)

Idea mesjańska w Starym Zakonie i przygotowanie ludzkości na przyjęcie Chrystusa Pana w związku z pierwszą obietnicą zesłania Zbawiciela (Genes. III, 15). Jezus Chrystus obiecanym Mesjaszem.

Jezus Chrystus, Bóg Człowiek Odkupicielem świata. Tajemnica wcielenia na podstawie Ewangelii (św. Jana I, 14, III, 16) i nauki Kościoła; dowody i świadectwa, stwierdzające Bóstwo Jezusa Chrystusa (z tekstów np. Jan X, 30, XIV, 7—9, XX, 26—31), Jego Męka i Śmierć jako Ofiara zbawcza za rodzaj ludzki (Jan I, 29).

N. Panna Maria w dziele odkupienia; Jej godność Matki Boga i przywileje udzielone Jej z tego tytułu oraz potęga Jej wstawiennictwa — na podstawie odnośnych ustępów z Pisma św. (Łuk. I, 26—35, 42—43, 46—49) i nauki Kościoła.

4. Nauka Moralna Jezusa Chrystusa.

Na tle Dekalogu oraz tekstów Ewangelii Św. Ujęcie obowiązków chrześcijanina względem Boga, bliźniego i siebie:

a) Obowiązki chrześcijanina względem Boga w zakresie I, II i III przykazania Bożego: o miłości Boga (Marek XII, 28—34), o ufności w Bogu (Mat. IV, 24—34), o służbie Bogu (Mat. XVI, 24—28, VI, 5—15), o potędze wiary (Mat. XV, 22—28, albo Łuk. VIII, 41—56).

b) Obowiązki chrześcijanina względem życia, mienia i sławy bliźniego w zakresie IV—X, przykazania Bożego: czcij ojca i matkę (Mat. XV, 4—6), nie zabijaj (Mat. V, 21), miłuj nieprzyjaciół (Mat. V, 43—48), o cnocie czystości (Mat. V, 8), nie kradnij (Mat. XIX, 18); Marek VII, 22—23), nie sądź (Mat. VII, 1—6), o przebaczaniu uraz (Mat. XVIII, 21—35), o zgorszeniu (Mat. XVIII, 5—9), o uczciwości i miłosierdziu (Łuk. X, 26—37; Łuk. XVI, 19—31), o stosunku do władzy (Mat. XXII, 15—22), o obowiązku spełniania dobrych uczynków (Mat. XXV, 31—46).

c) Obowiązki chrześcijanina względem siebie w zakresie IV—X przykazania Bożego: o talentach (Mat. XXV, 14—30), o spełnieniu przykazań (Mat. XIX, 16—25), o pokorze (Mat. XVIII, 1—4; XI, 29—30), o życiu w czynie i modlitwie (Łuk. X, 38—42), o mówieniu prawdy (Mat. V, 37), o łączności duchowej z Jezusem Chrystusem (Jan XV, 1—11).

[1]) Por.: Program nauki religii rzymsko-katol. w gimnazjach państwowych ogólnokształcących Min. WR. i OP.

Przykazania Kościelne.

5. O Duchu Świętym i Kościele Katolickim.
(VIII—XII art. Składu Apostolskiego)

Obietnica zesłania Ducha Św. (Jan XIV, 12—17). Działalność Ducha Św. w duszy (I Kor. III. 16). O łasce i owocach łaski: dobre uczynki, cnota. Działalność Ducha Św. w Kościele: zesłanie Ducha Św. (Dziej. II, 1—11); potrójny urząd Kościoła (Mat. XXVIII, 19, 20) i jego nieomylność w nauczaniu (Jan XVI, 13; Mat. XXVIII, 30). Papież jako Namiestnik Chrystusa na ziemi i jego władza (Jan XXI, 15—17; Mat. XVI, 13—19). Kościół współczesny. Łączność Kościoła Wojującego z Tryumfującym i Cierpiącym — Świętych Obcowanie.

WYNIKI NAUCZANIA

Uporządkowana i pogłębiona znajomość prawd wiary i zasad moralnych.

U W A G I

Opracowanie prawd wiary i zasad moralnych opiera się zasadniczo na opowiadaniach i naukach, zaczerpniętych z Pisma Św. Opowiadania biblijne winny uwzględniać tło zdarzeń, a więc czas, miejsce, zwyczaje. Wskazanie w nawiasach tekstów Pisma Św. ma na celu ściślejsze określenie materiału, nie wyłącza jednak zmiany niektórych tekstów na inne o tej samej treści.

Wskazane jest ożywianie nauki przez wprowadzenie barwnych opowiadań z życia Świętych, w szczególności polskich. W związku z tym należy zachęcać młodzież do lektury utworów beletrystycznych o treści religijnej, wiążącej się treściowo z materiałem nauczania.

Młodzież męska winna, w miarę możności, zaprawiać się w dalszym ciągu w służeniu do Mszy Św.

Poz. 6.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. III. 58901/46.

Rady Opiekuńcze przy szkołach zawodowych.

Kraków, dnia 27 grudnia 1946 r.

OKÓLNIK Nr. 33.

Ministerstwo Oświaty zatwierdzi w najbliższym czasie statut Rad Opiekuńczych przy szkołach zawodowych.

Zadaniem Rady Opiekuńczej jest dbanie o rozwój szkoły i pomoc w dostosowaniu jej do potrzeb właściwego działu życia gospodarczego względnie pracy zawodowej, piecza nad potrzebami kształcącej się młodzieży i troska o zatrudnienie absolwentów we właściwych dla nich dziedzinach pracy.

W skład Rady Opiekuńczej wchodzą:

1) od 5 do 20 delegatów sfer gospodarczych i zawodowych, zainteresowanych istnieniem szkoły (Zjednoczenia lub centrale gospodarcze, samorząd gospodarczy, organizacje zawodowe), delegatów wyznaczają odpowiednie instytucje na zaproszenie Kuratora Okręgu Szkolnego,
2) dyrektor szkoły,
3) delegat koła rodzicielskiego przy szkole,
4) delegat rady pedagogicznej szkoły,
5) delegat związku absolwentów szkoły,
6) 2 do 3 delegatów urzędów, organizacyj lub instytucyj na zaproszenie Kuratora Okręgu Szkolnego, jeżeli kurator, uznałby za wskazane uzupełnić skład Rady, przewidziany w punktach 1—5.

Członkowie Rady pełnić będą swoje funkcje honorowo. Mandaty delegatów trwają 3 lata. Dyrektor Szkoły jest delegatem stałym. Jeżeli w miejscowościach istnieje więcej niż jedna szkoła zawodowa, może być:

a) dla kilku lub wszystkich szkół utworzona jedna Rada Opiekuńcza,
b) osobne Rady Opiekuńcze dla szkół o tym samym kierunku zawodowym, albo
c) osobne rady dla poszczególnych szkół.

Z uwagi na znaczenie Rad Opiekuńczych dla szkół zawodowych, proszę Ob. Ob. Dyrektorów o możliwe niezwłoczne podjęcie prac, związanych z ustaleniem składu Rad Opiekuńczych, a w szczególności:

1) o porozumienie się z Dyrekcjami innych szkół zawodowych w ośrodku szkolnym celem ustalenia, czy ma być utworzona jedna Rada Opiekuńcza, czy też Rady Opiekuńcze dla szkół o tym samym kierunku zawodowym, czy wreszcie osobne Rady dla poszczególnych szkół,
2) Z chwilą ustalenia tego zagadnienia zasadniczego należy przeprowadzić rozmowy wstępne z zainteresowanymi sferami gospodarczymi i zawodowymi. Zapewnienia Szkole ich przyszełj współpracy. Liczba 5—20 delegatów, przewidzianych przez przyszły statut Rady, umożliwia taki dobór jej składu, któryby nie powodował żadnych zadrażnień w związku z ew. pominięciem zainteresowanych organizacji, co w żadnym wypadku miejsca mieć nie powinno.
3) Dyrekcje szkół zechcą do dnia 15 stycznia 1947 r. przedłożyć wnioski:
a) w sprawie przyszłej formy organizacyjnej Rady Opiekuńczej (odrębna dla danej szkoły, wspólna dla szkół o tym samym kierunku zawodowym i jakich, wspólna dla danego ośrodka szkolnego),
b) w sprawie zrzeszeń i organizacji gospodarczych i zawodowych, których przyszłą współpracę w Radzie Opiekuńczej Dyrekcja Szkoły sobie zapewniła. Celm uniknięcia zbędnych zapytań o wyjaśnienia zechce Dyrekcja Szkoły nadesłać wykaz według następującego wzoru: a) liczba porządkowa, b) nazwa organizacji, c) dokładny adres, d) uwagi.
4) We wszystkich poczynaniach, związanych z realizacją niniejszego zarządzenia zechcą Ob. Ob. Dyrektorzy mieć na uwadze ten wzgląd, że wszelkie prace podjęte w obecnej fazie mają charakter wstępny, gdyż statut Rad Opiekuńczych nie jest ostatecznie zatwierdzony.

Interes szkół zawodowych domaga się natomiast jaknajrychlejszego przeprowadzenia prac przygotowawczych, aby z chwilą zatwierdzenia statutu przez Ministerstwo Oświaty Rady Opiekuńcze mogły się możliwie szybko ukonstytuować.

Otrzymują:
państwowe i prywatne szkoły zawodowe
i szkoły dokształcające — zawodowe
w Okręgu (bez szkół rolniczych).

Kurator Okręgu Szkolnego:
Wł. Gałecki

Poz. 7.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. Og. 51846/46.

W sprawie czasopism młodzieżowych.

Kraków, dnia 23 listopada 1946 r.

I. Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 8. X. 1946 r. Nr. II. P-5754/46 powiadomiło, że kontynuując przedwojenne tradycje akcji wydawniczej Związku Nauczycielstwa Polskiego, Instytut Wydawniczy „Nasza Księgarnia" w Warszawie zorganizował wydawanie czterech czasopism młodzieżowych: Iskierki, Płomyczek, Płomyk, Płomień.

Ministerstwo Oświaty stwierdzając, że czasopisma te odpowiadają wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym szkół ogólnokształcących, uznaje za dozwolone do użytku szkolnego Iskierki dla dzieci w wieku lat 7 i 8, Płomyczek dla dzieci w wieku lat 9—10, Płomyk dla dzieci w wieku lat 10—15 i Płomień dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej.

Z uwagi na odczuwany w dalszym ciągu brak dostatecznej ilości podręczników szkolnych i książek do lektury, Ministerstwo Oświaty zaleca wykorzystywanie tych czasopism w nauce szkolnej.

Powyższe zarządzenie Kuratorium podaje do wiadomości i stosowania.

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne, oraz Dyrekcje państw. i pryw. szkół wszelkiego rodzaju w Okręgu.

Kurator Okręgu Szkolnego:
Wł. Gałecki

Poz. 8.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. II. 52955/46.

Kraków, dnia 17 listopada 1946 r.

Kuratorium przesyła spis ognisk metodycznych i zachęca nauczycieli Okręgu do korzystania z nich. W tym celu podane są przy każdym ognisku dnie i godziny dyżurów względnie też i lekcyj przykładowych. Zechcą Dyrekcje ułatwiać wszystkim nauczycielom kontakt z ogniskami, a niniejsze ogłoszenie wywiesić na widocznym miejscu w pokoju nauczycielskim.

1. **Ognisko met. jęz. polskiego.** I. Państw. Gimn. i Lic. im. Nowodworskiego, Plac Groble 9. Kierownik dr. Franciszek Bielak. Dyżury: wtorki i piątki, godz. 17—18.

2. **Ognisko met. jęz. angielskiego.** I. Państw. Gimn. i Lic. im. Nowodworskiego, kierowniczka prof. Maria Wałężanka. Dyżury: wtorki i piątki, godz. 11—13.

3. **Ognisko met. jęz. francuskiego.** X. Państw. Gimn. i Lic. im. Kr. Wandy, ul. Oleandry 8. Kierowniczka Dr. Stefania Borkowska. Dyżury: poniedziałki godz. 10—12, wtorki godz. 15—16.

4. **Ognisko met. jęz. niemieckiego.** I. Państw. Gimn. i Liceum im. Nowodworskiego. Kierownik Dr. Stanisław Haraschin. Dyżury: wtorki, godz. 15.30—17.

5. **Ognisko met. jęz. rosyjsknego.** IX. Państw. Gimn. i Lic. im. Hoene-Wrońskiego, ul. Michałowskiego 10. Kierowniczka prof. Nadzieja Modlińska. Dyżury: środy, godz. 16—17, piątki godz. 12—13.

6. **Ognisko met. słowianoznawstwa.** Studium słowiańskie U. J., ul. Gołębia 20 III p., pokój 39. Kierownik Dr. Vilim Francić. Dyżury: wtorki, środy, czwartki, piątki godz. 8—10.

7. **Ognisko met. łaciny.** IV. Państw. Gimn. i Lic. im. Sienkiewicza, Krupnicza 2. Kierownk prof. Rudolf Niemiec. Dyżury: wtorki, godz. 16—18.

8. **Ognisko met. historii.** I. Państw. Gimn. i Lic. im. Nowodworskiego. Kierownik: Dr. Józef Sieradzki. (Dyżury zostaną podane osobno).

9. **Ognisko met. geografii.** I. Państw. Gimn. i Lic. im. Nowodworskiego (parter na prawo). Kierownik prof. Stefan Walentoski. Dyżury: środa, godz. 18—19.

10. **Ognisko met. biologii.** IV. Państw. Gimn. i Lic. im. Sienkiewicza I. p. Kierownik: prof. Adam Dziurzyński. Dyżury: poniedziałki i środy godz. 9.40—10.40. Lekcje przykładowe w kl. II-giej Lic. Przyrodn.: poniedziałki i środy — godz. 8.55—9.40.

11. **Ognisko met. chemii.** VIII. Państw. Gimn. i Lic. im. Witkowskiego, ul. Pierackiego 12. Kierownik: prof. Wacław Babulski. Dyżury: środy godz. 10.30—11.30, piątki godz. 17.30—18.30.

12. **Ognisko met. fizyki.** VIII. Państw Gimn. i Lic. im. Witkowskiego. Kierownik: prof. Michał Halaunbrenner. Dyżury: poniedziałki godz. 17—18, środy godz. 12—14.

13. **Ognisko met. matematyki.** IV. Państw. Gimn. i Lic. im. Sienkiewicza. Kierownik: prof. Jan Leśniak. Dyżury: poniedziałki, godz. 15—15.45, piątki, godz. 12.30—13.15. lekcie przykładowe w kl. I. lic. mat. fiz.: wtorki godz. 8—8.45 (geometria) piątki godz. 11.45—12.30 (algebra).

14. **Ognisko mat. rysunków.** III. Państw. Gimn. i Lic. im. Witkowskiego. Kierownik: prof. Tadeusz Waśkowski. Dyżury: wtorki godz. 11.30—13.

15. **Ognisko met. zajęć praktycznych dla chłopców.** VIII. Państw. Gimn. i Lic. im. Witkowskiego. Kierownik: prof. Michał Słowiński. Dyżury:

poniedziałki i wtorki, godz. 12—13. Lekcje przykładowe: poniedziałki i wtorki, godz. 8—12. Zebrania grupowe: czwartki po pierwszym miesiąca, godz. 16.

16. Ognisko met. zajęć praktycznych dla dziewcząt. X. Państw. Gimn. i Lic. im. Kr. Wandy. Kierowniczka: prof. Henryka Waciężanka. Dyżury: wtorki, godz. 16—18, środy, godz. 11—13. Lekcje przykładowe: w kl. wstępnej wyrównawczej, piątki godz. 11.30—13, w kl. I c — czwartki, godz. 8—10, w kl. II a — środy, godz. 11.30—13.10, w kl. III a — wtorki, godz. 12.30—14. Zebranie grupowe: pierwsze wtorki miesiąca, g. 16.

17. Ognisko met. krajoznawstwa. VII. Państw. Gimn. i Lic. im. Mickiewicza, ul. Starowiślna 48. Kierownik: prof. Leopold Węgrzynowicz. Dyżury: codziennie, godz. 13—14. Nowa linia. Prócz powyższych ognisk w Krakowie, zostały uruchomione w bieżącym roku szkolnym w Bochni.

1. Podognisko met. jęz. polskiego. Państw. Gimn. i Lic. im. Kazim. Wielkiego, kierownik: prof. Jan Gębica, do którego mogą się zgłaszać o poradę wszyscy nauczyciele jęz. polskiego z miejscowości położonych bliżej Bochni (z powiatu bocheńskiego i ewentualnie tarnowskiego).

2. W Nowym Sączu. **Podognisko met. fizyki.** Państw. Gimn. i Lic. Kierownik: Prof. Feliks Rapf, do którego mogą się zgłaszać o porady wszyscy nauczyciele fizyki z miejscowości położonych bliżej N. Sącza (z pow. nowosądeckiego i pow. limanowskiego).

3. W Zakopanem. **Podognisko met. geografii** — Państw. Gimn. i Liceum im. Balzera. Kierowniczka: Dr. Maria Waligórska, do której mogą się zgłaszać o porady wszyscy nauczyciele geografii pow. nowotarskiego.

Otrzymują: wszystkie szkoły średnie ogólnokształcące i zawodowe, państwowe i prywatne, inspektoraty szkolne i zakłady kształcenia nauczycieli w Okręgu.

Kurator Okręgu Szkolnego:
Wł. Gałecki.

Uwaga: Szkoły zawodowe są wyłączone z powyższych ognisk jęz. polskiego, geografii i matematyki, ponieważ mają własne ogniska tych przedmiotów (poza ściśle zawodowymi).

Poz. 9.

KOMUNIKAT

o niezatrudnianiu osób w szkolnictwie.

Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 22. VIII. 1946. Nr. I. Pers. 12607/46 i z dnia 16. XII. 1946 Nr. I. Pers. 18927/46 oznajmiło, że

1. ks. Roman Kowalski, katecheta publicznej szkoły powszechnej im. H. Sienkiewicza w Rzeszowie, i

2. Józef Krzyżecki, ur. 8. I. 1913 r. w Sporyszu, pow. żywiecki, — nie mogą być przyjęci do służby bez zgody Ministerstwa Oświaty.

Poz. 10.

KOMUNIKAT

o powierzeniu ks. prof. W. Chrobakowi obowiązków wizytatora religii rzym. katolickiej.

Kuria Diecezjalna w Tarnowie pismem z dnia 12 listopada 1946 r. Nr. 4362/46, powiadomiła, że generalnym wizytatorem nauki religii we wszystkich szkołach powszechnych i średnich na terenie diecezji tarnowskiej zamianowała Księdza Kanonika prof. Walentego Chrobaka.

Poz. 11.

KOMUNIKAT

o nadaniu nazwy szkole.

Kurator Okręgu Szkolnego na podstawie par. 5 zarządzenia Ministra WR. i OP. z dnia 9. IV. 1938 r. o nazwach szkół (Dz. Urz. Min. Nr. 4 z 1938 r. poz. 877) zgodnie z wnioskiem Inspektora Szkolnego w Żywcu nadał publicznej szkole powszechnej Nr. 1. w Jeleśni nazwę im. Henryka Sienkiewicza.

Poz. 12.

OGŁOSZENIA

w sprawie zagubienia legitymacyj.

I. Nowak Wiesława, uczennica klasy II Państw. Żeńskiego Gimnazjum Handlowego w Krakowie, zgubiła legitymację szkolną Nr. 190,

II. Krzyżanowska Halina, uczennica Liceum SS. Urszulanek w Krakowie, zgubiła legitymację szkolną Nr. 82.

Legitymacje powyższe unieważnia się.

Poz. 13.

WYKAZ

Inspektoratów Szkolnych.

1. Inspektorat Szkolny w Białej.
2. Inspektorat Szkolny w Bochni.
3. Inspektorat Szkolny w Brzesku.
4. Inspektorat Szkolny w Chrzanowie.
5. Inspektorat Szkolny w Dąbrowie Tarn.
6. Inspektorat Szkolny Miejski w Krakowie.
7. Inspektorat Szkolny Powiatowy w Krakowie.
8. Inspektorat Szkolny w Limanowej.
9. Inspektorat Szkolny w Miechowie.
10. Inspektorat Szkolny w Myślenicach.
11. Inspektorat Szkolny w Nowym Sączu.
12. Inspektorat Szkolny w Nowym Targu.
13. Inspektorat Szkolny w Olkuszu.
14. Inspektorat Szkolny w Tarnowie.
15. Inspektorat Szkolny w Wadowicach.
16. Inspektorat Szkolny w Żywcu.

Poz. 14.

KONKURSY

Inspektorat Szkolny w Chrzanowie rozpisuje konkurs na następujące stanowiska kierowników publ. szkół powsz. w powiecie chrzanowskim

L. p.	Miejscowość (szkoła)	Gmina	Ilość sił naucz.	Przy szkole jest mieszkanie składające się	Grunt w arach
1	Babice	Babice	4	—	116
2	Balin	Trzebinia wieś	7	2 pokoje, kuchnia	8,4
3	Brzezinka	Krzeszowice wieś	2	—	—
4	Byczyna	Jaworzno wieś	6	3 pokoje, kuchnia	75
5	Byczyna Jeziorki	" "	3	—	25
6	Chełmek	Chełmek	8	—	200
7	Chrzanów Nr 3	Chrzanów	13	—	—
8	Czerna	Krzeszowice wieś	4	2 pokoje, kuchnia	130
9	Dąbrowa Narodowa	Szczakowa wieś	5	2 " "	—
10	Długoszyn	" "	3	2 " "	25
11	Filipowice	Nowa Góra	4	—	94,9
12	Jankowice	Babice	2	2 pokoje, kuchnia	112
13	Jaworzno Nr 3	Jaworzno miasto	5	—	6
14	" Nr 4	" "	12	3 pokoje, kuchnia	32
15	" Nr 6	" "	7	—	—
16	" Nr 7	" "	5	2 pokoje, kuchnia	4
17	Karniowice	Trzebinia wieś	4	—	78
18	Oklesna	Alwernia	3	1 pokój i kuchnia	56
19	Paczółtowice	Krzeszowice wieś	2	2 pokoje, kuchnia	197,5
20	Radwanowice	" "	2	2 pokoje, kuchnia	20
21	Rozkochów	Babice	3	1 pokój i kuchnia	100
22	Rudawa	Krzeszowice wieś	6	—	42
23	Rudno	Tenczynek	2	2 pokoje, kuchnia	156
24	Sanka	"	2	2 pokoje, kuchnia	50
25	Siersza	Trzebinia wieś	7	3 pokoje, kuchnia	15
26	Szczakowa Nr 1	Szczakowa miasto	5	2 pokoje, kuchnia	40
27	Trzebinia Nr 1	Trzebinia miasto	8	2 pokoje, kuchnia	10
28	Trzebionka	Trzebinia wieś	6	2 pokoje, kuchnia	—
29	Wola Filipowska	Tenczynek	5	3 pokoje, kuchnia	210
30	Zagórze	Babice	6	2 pokoje, kuchnia	15
31	Żarki	Libiąż	7	2 pokoje, kuchnia	92

Ubiegający się o te stanowiska winni wnieść udokumentowane podanie do Inspektoratu Szkolnego w Chrzanowie, najpóźniej w terminie 4 tyg. od daty ukazania się niniejszego Nr Dziennika Urzędowego.

Poz. 15.

WYKAZ

państwowych szkół średnich ogólnokształcących.

1. Biała, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. A. Asnyka.
2. Bochnia, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. Kr. Kazimierza Wielkiego.
3. Brzesko, Państw. Gimn. i Lic. Koed.
4. Chrzanów, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. St. Staszica.
5. Kęty, Państw. Gimn. i Lic. Koed.
6. Kraków, I Państw. Gimn. i Lic. Męskie im. B. Nowodworskiego.
7. Kraków, II Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. św. Jacka.
8. Kraków, III Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. Kr. J. Sobieskiego.
9. Kraków, IV Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. H. Sienkiewicza.
10. Kraków, V Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. J. Kochanowskiego.
11. Kraków, VI Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. T. Kościuszki.
12. Kraków, VII Państw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. A. Mickiewicza.
13. Kraków, VIII Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. A. Witkowskiego.
14. Kraków, IX Państw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. J. Hoene-Wrońskiego.
15. Kraków, X Państw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. Kr. Wandy.
16. Kraków, XI Państw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. J. Joteyko.
17. Krynica, Państw. Gimn. i Lic. Koed.
18. Miechów, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. T. Kościuszki.
19. Mościce, Państw. Gimn. i Lic. Koed.
20. Myślenice, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. T. Kościuszki.
21. Nowy Sącz, I Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. J. Długosza.

22. Nowy Sącz, II Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. Kr. B. Chrobrego.

23. Nowy Targ, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. Seweryna Goszczyńskiego.

24. Olkusz, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. Kr. Kazimierza Wielkiego.

25. Oświęcim, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. St. Konarskiego.

26. Tarnów, I Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. K. Brodzińskiego.

27. Tarnów, II Państw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. Hetm. J. Tarnowskiego.

28. Tarnów, III Państw. Gimn. i Lic. Męsk. im. A. Mickiewicza.

29. Tarnów, IV Państw. Gimn. i Lic. Żeńskie.

30. Wieliczka, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. J. Matejki.

31. Wadowice, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. M. Wadowity.

32. Zakopane, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. Osw. Balzera.

33. Żywiec, Państw. Gimn. i Lic. Koed. im. M. Kopernika.

WYKAZ

prywatnych szkół średnich ogólnokształcących.

1. Andrychów, Prywatne Gimnazjum Koed.

2. Brzesko Nowe, Pryw. Gimn. Koed. im. W. Witosa.

3. Cięcina, Gminne Gimn. Koed.

4. Ciężkowice, Gminne Gimn. i Lic. Koed.

5. Dąbrowa k/Tarnowa, Miejskie Koed. Gimn. i Liceum im. T. Kościuszki.

6. Dobczyce, Pryw. Gimn. i Lic. Koed.

7. Dobra, Pryw. Gimn. Koed.

8. Dziewin, Gminne Gimn. Koed.

9. Gdów, Samorząd. Gimn. Koed.

10. Grybów, Miejskie Gimn. Koed.

11. Jaworzno, Miejsk. Gimn. i Lic. Koed.

12. Jordanów, Miejskie Gimn. Koed.

13. Kalwaria Zebrz. Pryw. Gimn. Koed.

14. Kraków, Pryw. Gimn. Męskie im. St. Jaworskiego.

15. Kraków, Pryw. Gimn. Męskie O. O. Paulinów im. ks. A. Kordeckiego.

16. Kraków, Pryw. Gimn. Męskie OO. Redemptorystów.

17. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Męsk. OO. Pijarów. im. ks. St. Konarskiego.

18. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Męsk. im. H. Kołłątaja.

19. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. Św. Rodziny.

20. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. S. Münnichowej.

21. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. SS. Kanoniczek.

22. Kraków, Pryw. Gimn. Żeńskie im. Kr. Jadwigi.

23. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. H. Kaplińskiej.

24. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. SS. Urszulanek.

25. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. Instytutu Marii.

26. Kraków, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. SS. Prezentek.

27. Kraków, Pryw. Gimn. Męskie im. Gen. Sikorskiego.

28. Kraków, Pryw. Gimn. Męsk. Ks. Ks. Misjonarzy.

29. Krościenko n/D., Pryw. Gimn. Koed. im. St. Żeromskiego.

30. Krzeszowice, Pryw. Gimn. i Lic. Koed.

31. Książ Wielki, Gminne Gimn. Koed.

32. Limanowa, Powiat. Gimn. i Lic. Koed.

33. Łącko n/D., Pryw. Gimn. Koed.

34. Maków Podhal., Pryw. Koed. Gimn. im. T. Kościuszki.

35. Mszana Dolna, Pryw. Gimn. Koed.

36. Muszyna, Miejsk. Gimn. i Lic. Koed.

37. Niepołomice, Miejsk. Gimn. Koed.

38. Nowy Sącz, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. M. Konopnickiej.

39. Nowy Sącz, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. Kr. Korony Polskiej.

40. Ojców, Gminne Gimn. Koed. im. Wł. Łokietka.

41. Oświęcim, Pryw. Gimn. Męskie Tow. Salezjańskiego.

42. Piwniczna, Pryw. Gimn. Koed.

43. Poronin, Samorząd. Gimn. i Lic. Koed. im. J. Kasprowicza.

44. Prokocim, Pryw. Gimn. Męskie OO. Augustianów.

45. Proszowice, Pryw. Gimn. Koed. im. B. Głowackiego.

46. Rabka, Pryw. Gimn. i Lic. Koed. dr. Wieczorkowskiego.

47. Radłów, Pryw. Gimn. i Lic. Koed. im. T. Kościuszki.

48. Sucha, Pryw. Koed. Gimn. Klimatyczne R. T. P. D.

49. Siersza, Pryw. Koed. Gimn. Związków Zawodowych..

50. Skawina, Pryw. Gimn. Koed.

51. Szczyrzyc, Pryw. Gimn. Męskie O. Cystersów.

52. Słomniki, Pryw. Gimn. Koed. Ogniska Z. N. P.

53. Staniątki, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. im. św. Scholastyki.

54. Tarnów, Pryw. Gimn. i Lic. Żeńsk. SS. Urszulanek.

55. Tuchów, Miejskie Gimn. i Lic. Koed.

56. Ujanowice, Samorz. Gimn. Koed.

57. Wadowice, Pryw. Gimn. Męskie O. O. Pallotynów.

58. Wadowice, Pryw. Gimn. Męskie OO. Karmelitów Bosych.

59. Wojnicz, Pryw. Gimn. Koed. im. A. Mickiewicza.

60. Wolbrom, Miejskie Gimn. Koed.

61. Zakliczyn n/D., Gimn. Gminne Koed.

62. Zbylitowska Góra, Pryw. Gimn. Koed.

WYKAZ
prywatnych gimnazjów i liceów ogólnokształcących dla dorosłych.

1. Ciężkowice, Gminne Koed. Gimn. i Liceum Ogólnokształc. dla dorosłych.

2. Grybów, Miejskie Koed. Gimn. i Liceum Ogólnokształc. dla dorosłych.

3. Kraków, Pryw. Koed. Gimn. i Lic. Ogólnokształc. dla dorosłych T. U. R.

4. Kraków, Pryw. Koed. Gimn. i Lic. Ogólnokształc. dla dorosłych Z. Z. P. K.

5. Krościenko nad Dunajcem, Samorządowe Koed. Gimn. i Liceum Ogólnokształc. dla dorosłych.

6. Mościce, Pryw. Koed. Gimn. i Liceum Ogólnokształc. dla dorosłych Zw. Prac. Chem.

WYKAZ
szkół zawodowych.

Państwowe Szkoły Przemysłowe.

1. Grybów, Państw. Męskie Gimn. Mechaniczne.

2. Kalwaria Zebrzyd., Państw. Męskie Gimn. Stolarskie.

3. Kraków, ul. Krupnicza, Państwowa Szkoła Przemysłowa obejmuje: a) Państw. Męskie Gimn. Mechaniczne, b) Państw. Męskie Gimn. Elektryczne, c) Państw. Męskie Gimn. Zegarmistrzowskie, d) Państw. Męskie Gimn. Miernicze, e) Państw. Męskie Liceum Mechaniczne, f) Państw. Męskie Liceum Elektryczne, g) Państw. Męskie Liceum Miernicze, h) Państw. Męskie Liceum Budowlane.

4. Kraków, ul. Meiselsa, Państw. Męskie Liceum Melioracyjne; Państw. Męskie Liceum Rybackie.

5. Kraków, Krzemionki 11, Państw. Mę ka Szkoła Górniczo-Hutnicza (Wydział: górniczy, hutniczy i odlewniczy).

6. Kraków, ul. Syrokomli 21, Państw. Szkoła Zawodowa Żeńska obejmuje: a) Państw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie, b) Państw. Żeńsk. Gimn. Bieliźniarskie, c) Państw. Żeńsk. Gimn. Koronk. Hafciarskie, d) Państw. Żeńsk. Liceum Przemysłu Odzieżowego, e) Państw. Żeńsk. Kurs Trykotarski.

7. Maków Podhalański, Rynek 59, Państw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie.

8. Nowy Sącz, ul. Morawskiego 1, Państw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie.

9. Nowy Targ, Państw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie.

10. Olkusz, Państw. Męskie Gimn. Mechaniczne.

11. Sułkowice, pow. Wadowice, Państw. Męskie Gimn. Mechaniczne.

12. Świątniki Górne, pow. Kraków, Państw. Męskie Gimn. Mechaniczne.

13. Tarnów, ul. Kołłątaja 10, Państw. Żeńskie Gimn. Krawieckie.

14. Zakopane, Państw. Szkoła Przemysłu Drzewnego obejmuje: a) Państw. Męskie Gimn. Rzeźbiarskie, b) Państw. Męskie Gimn. Stolarskie, c) Państw. Męskie Gimn. Zegarmistrzowskie, d) Państw. Męskie Gimn. Ciesielskie, e) Państw. Męskie Gimn. Kowalsko-Ślusarskie, f) Państw. Męskie Liceum Budowlane.

15. Zakopane, ul. Za Strugiem „Willa Roma", Państw. Podhalańska Szkoła Przemysłowa Żeńsk. a) Gimnazjum Krawieckie, b) Kursy z zakresu przemyłu włókienniczego.

Niepaństwowe Szkoły Przemysłowe.

1. Jordanów, Miejskie Męskie Gimn. Mechaniczne.

2. Kraków, ul. Grodzka 54, Pryw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie im. św. Andrzeja Zgrom. PP. Klarysek.

3. Kraków, ul. Pędzichów 13, Pryw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie im. św. Rodziny.

4. Kraków, ul. św. Marka 37, Pryw. Męskie Liceum Mechan. dla dorosłych TUR.; Kraków, ul. św. Marka 37, Pryw. Męskie Liceum Elektr. dla dorosłych TUR.

5. Mościce k/Tarnowa: a) Pryw. Męskie Gimn. Mechan. Zjedn. Fabryk Azotowych; b) Pryw. Męskie Gimn. Elektr. Zjedn. Fabryk Azotowych.

6. Nowy Sącz, Miejskie Żeńsk. Liceum Przemysłu Odzieżowego.

7. Oświęcim: a) Pryw. Męskie Gimn. Mechan. Tow. Salezjan.; b) Pryw. Męskie Gimn. Stolarskie Tow. Salezjan.

8. Pawlikowice, p-ta Wieliczka: a) Pryw. Męskie Gimn. Mechan. Tow. „Powściągliwość i Praca"; b) Pryw. Męskie Gimn. Stolarskie.

9. Skałka pow. Olkusz, Pryw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie P. M. S.

10. Szczakowa, Pryw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie T. S. L.

11. Tarnów, ul. Kołłątaja 10: a) Pryw. Męskie Gimn. Mechaniczne T. S. L.; b) Pryw. Męskie Liceum Mechaniczne T. S. L.

12. Tarnów, ul. Kąłłątaja 10, Miejskie Żeńsk. Liceum Przemysłu Odzieżowego.

13. Wadowice, ul. 3-Maja 27, Pryw. Żeńsk. Gimn. Krawieckie Zgrom. SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu.

Państwowe Szkoły Handlowe i Spółdzielcze.

1. Biała Krakowska: a) Państw. Koed. Gimn. Handlowe; b) Państw. Koed. Liceum Administr.

2. Kraków, ul. Brzozowa 5, Państw. Męskie Gimn. Handlowe.

3. Kraków, ul. Loretańska 10, Państw. Żeńsk. Gimn. Handlowe.

4. Kraków, ul. Kapucyńska 2: a) Państw. Koed. Liceum Administr.; b) Państw. Koed. Liceum Handlowe.

5. Kraków, Al. Mickiewicza 51: a) Państw. Koed. Liceum Spółdzielcze; b) Państw. Koed. Szkoła Przysposob. Spółdz. I st.; c) Państw. Koed. Szkoła Przysposob. Spółdz. II st.

6. Kraków, ul. św. Jana 22, Państw. Koed. Gimn. Spółdz. im. Jana Smolenia.

7. Nowy Sącz, ul. Pierackiego 34, Państw. Koed. Gimn. i Liceum Handlowe.

8. Nowy Targ, Państw. Koed. Gimn. Handlowe.

9. Tarnów, ul. Piłsudskiego 19: a) Państw. Koed. Gimn. Handlowe; b) Państw. Koed. Liceum Handlowe.

10. Wieliczka, ul. Krzyszkowska 1, Państw. Koed. Gimn. i Liceum Handlowe.

Niepaństwowe Szkoły Handlowe i Spółdzielcze.

1. Bochnia: a) Koed. Gimn. Handlowe Wydz. Powiatowego; b) Powiat. koed. Liceum Handlowe.

2. Brzesko, Miejsk. Koed. Gimn. Handlowe.

3. Kraków, ul. Basztowa 5: a) Pryw. Koed. Gimn. Handlowe Tow. Szk. Kupieck.; b) Kraków, ul. św. Jana 22, Pryw. Koed. Liceum Handlowe Tow, Szk. Kupieck.

4. Kraków, ul. św. Jana 22, Pryw. Koed. Szkoła Przysposob. Spółdz. I st.; Kraków, ul. św. Jana 22, Pryw. Koed. Gimn. Handlowe dla dorosłych.

5. Kraków, ul. Podwale 7: a) Pryw. Koed Gimn. Handlowe im. St. Staszica; b) Pryw. Koed. Szk. Przysposob. Administr. Handl. im. St. Staszica; c) Pryw. Koed. Szk. Przysposob. Handlowego II st.

6. Łuczyce, pow. Miechów, Pryw. Koed. Szk. Przysposob. Spółdz. I stopnia.

7. Miechów, ul. Komorowska 1: a) Miejskie Koed. Gimn. Handlowe; b) Miejskie Koed. Liceum Handlowe; c) Miejskie Koed. Gimn. Handl. dla dorosłych; d) Miejskie Koed. Liceum Handl. dla dorosłych.

8. Myślenice, Powiat. Koed. Gimn. Handlowe.

9. Oświęcim, Pryw. Koed. Gimn. Handl. Tow. Szk. Średniej.

10. Oświęcim, Pryw. Koed. Gimn. Handl. dla dorosłych „Praca".

11. Rabka, ul. Polna, Pryw. Żeńskie Gimn. Handl. Zgrom. SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu.

12. Stryszów pow. Wadowice, Pryw. Koed. Szk. Przysposob. Handlowego I st.

13. Sucha, Miejskie Koed. Gimn. Handlowe.

14. Szczucin-Bukowiec, Pow. Koed. Gimn. Spółdzielcze.

15. Szczurowa, pow. Brzesko: a) Pryw. Koed. Gimn. Handlowe im. Wincentego Witosa; b) Pryw. Koed. Gimn. Handlowe dla dorosłych.

16. Wadowice, Pryw. Koed. Gimn. Handlowe.

17. Zakopane: a) Miejskie Koed. Gimn. Handlowe; b) Miejskie Koed. Liceum Handlowe.

18. Zarnowiec, pow. Olkusz, Pryw. Koed. Gimn. Handlowe Związku Samopomocy Chłopskiej.

19. Żywiec, ul. Zielona 1: a) Miejskie Koed. Gimn. Handlowe; b) Miejskie Koed. Liceum Handlowe; c) Miejskie Koed. Gimn. Handl. dla dorosłych; d) Miejskie Koed. Liceum Handl. dla dorosłych.

Państwowe Szkoły Gospodarcze.

1. Kraków, ul. Pierackiego 14, Państw. Szkoła Gospod. Żeńska obejmuje: a) Państw. Liceum Gospodarcze, b) Państw. Gimn. Gospodarcze, c) Państw. Pedagogium Gospodarcze, d) Państw. Szkoła Przysposob. w Gospod. Rodz. I st., e) Państw. Szkoła Przysposob. w Gospod. Rodz. II st., f) Kursy specjalne.

2. Świątniki Górne, pow. Krakowski, Państw. Szkoła Żeńska Przysposob. w Gospod. Rodz. I st.

Niepaństwowe Szkoły Gospodarcze.

1. Kraków, ul. Czarnowiejska 8, Społeczne Koeduk. Liceum Hotelarskie Tow. Szkoły Hotelarskiej.

2. Oświęcim, Pryw. Żeńska Szkoła Przysposob. w Gospod. Rodzin. I st. Zgrom. Sióstr.

3. Staniątki, Pryw. Żeńsk. Szkoła Przysposob. w Gosp. Rodz. I st. Zgromadzenia SS. Służebniczek NMP.

4. Zakopane-Kuźnice: a) Pryw. Żeńsk. Liceum Gospod. Fundacji „Zakłady Kórnickie"; b) Pryw. Żeńska Szkoła Przysposob. w Gospodarstwie Rodz. I stopnia Fundacji „Zakłady Kórnickie"; c) Pryw. Żeńska Szkoła Przysposob. w Gospod. Rodz'n. II stopnia Fundacji „Zakłady Kórnickie".

Państwowe Szkoły Rolnicze.

1. Czernichów, Państwowe Liceum Rolnicze.

2. Krzeszowice, Państwowe Gimnazjum Ogrodnicze.

WYKAZ

Państwowych Zakładów Kształcenia Nauczycieli.

1. Biała, P. Liceum Pedagog.
2. Bochnia, P. Liceum Pedogog.
3. Kraków, P. Liceum Pedagog. M.
4. Kraków, P. Liceum Pedagog. Ż.
5. Kraków, P. Semin. dla Wych. Przedszkoli.
6. Kraków, P. Wyższy Kurs Naucz.
7. Krzeszowice, P. Lic. Pedagog.
8. Limanowa, P. Lic. Pedagog.
9. Myślenice, P. Lic. Pedagog.
10. Nowy Sącz, P. Lic. Pedagog.
11. Rabka, P. Semin. dla Wychow. Przedszkoli.
12. Stary Sącz, P. Liceum Pedagog.
13. Tarnów, P. Liceum Pedagog.
14. Zakopane, P. Liceum Pedagog.

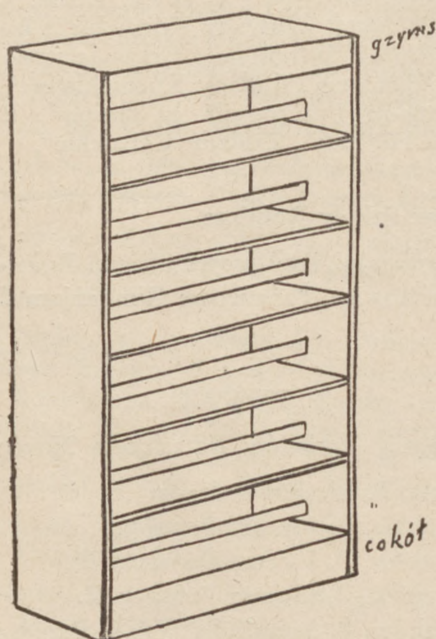
CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

STANISZEWSKI J.

MEBLE BIBLIOTECZNE.

Dokonywująca się obecnie organizacja bibliotek samorządowych wymaga między innymi zaopatrzenia ich w odpowiednie urządzenia. Na razie nie stworzono w Polsce ośrodka centralnego wyrobu mebli bibliotecznych. Dlatego każdy kierownik bibliotek musi się o nie starać we własnym zakresie. Podajemy tutaj wzór półek na książki dla bibliotek powiatowych, gminnych i miejskich, który celem ujednostajnienia należy wyłącznie wszędzie stosować.

Czas już zarzucić istniejący jeszcze tu i ówdzie zwyczaj stosowania szaf zamykanych na książki. Duże księgozbiory winny mieć tylko półki otwarte, które dają możność łatwej obsługi, ekonomii pracy i higieny książki. Wokół ścian magazynu książkowego należy stawiać półki jednostronne tj. takie, w których książki stoją jednym rzędem, a na środku sali dwustronne, w których ustawiamy książki w dwóch rzędach, przy czym dostęp do nich mamy z dwóch stron.

Rys. 1.

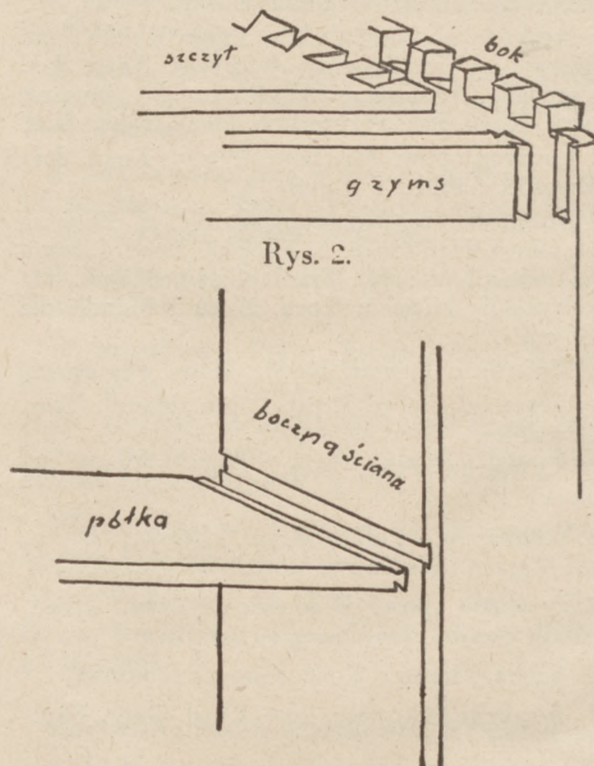
Rys. 1. Wymiary półek:

Wysokość	203 cm
Szerokość	100 „
Głębokość półek jednostronnych . .	22 „
„ „ dwustronnych . .	44 „
Odstęp między półkami	28 „
Grubość półek	2 „
„ ścian bocznych	3 „

Wymiary listew tylnych (środkow.)	1,5 cm × 6 cm
Odstęp między półką a listwą . .	6 „
Wysokość gzymsu	10 „
„ cokołu	15 „

Sposób złożenia poszczególnych części widoczny jest na rys. 2 i 3. Cokół i gzyms usztywniają całość, przy tym cokół sprawia, że dolny rząd książek nie jest umieszczony zbyt nisko.

Takie półki są dostatecznie mocne i sztywne. Odstępy między półkami odpowiadają rozmiarom większości książek będących w użyciu bibliotek i dają dość duże wolne miejsce nad książkami. Przy tym książki, stojące tuż przy ścianach bocznych opierają się o gładką powierzcnię, co daje wygodę pracy i okładki książek nie ulegają zniszczeniu. Jednometrowa szerokość półek sprawia, że nie gną się one pod ciężarem książek. Wysokość jest tego rodzaju, że osoba średniego wzrostu dostanie ręką do górnego rzędu książek bez potrzeby dostawiania drabinki lub stołka. Wprawdzie półki ruchome bardziej sprzyjają maksymalnemu wyzyskaniu miejsca, ale są o tyle niedogodne, że zmuszają do stosowania t. zw. piły t. j. zębów drewnianych, pozwalających na przesuwanie półek. Piła zaś przeszkadza

Rys. 2.

Rys. 3.

w pracy i książki często o nią uwadzają, co powoduje niszczenie.

Wszystkie półki winny być jednakowych kształtów i rozmiarów, aby zestawione razem tworzyły całość wygodną i sprawiającą estetyczne wrażenie. Najlepszym materiałem na półki — to deski sosnowe, dokładnie wygładzone, barwione jasno i z zewnątrz pokryte politurą.

Obecnie zarzucamy stosowany dotąd zwyczaj dostarczania punktom bibliotecznym małych szafek na książki, a to z następujących powodów:

1. Koszt wyrobu tak licznych choć małych mebli silnie zaciąży na budżetach bibliotek powiatowych i gminnych.

2. Wygląd i rozmiar szafek, ustawionych gdzieś w kącie i często niewidocznych, już swoim nikłym wyglądem nie sprzyja zasadzie wystawiania księgozbioru na pokaz.

3. Jeżeli się książki przewozi w szafkach, ulegają one szybkiemu niszczeniu i prędko stają się brzydkie.

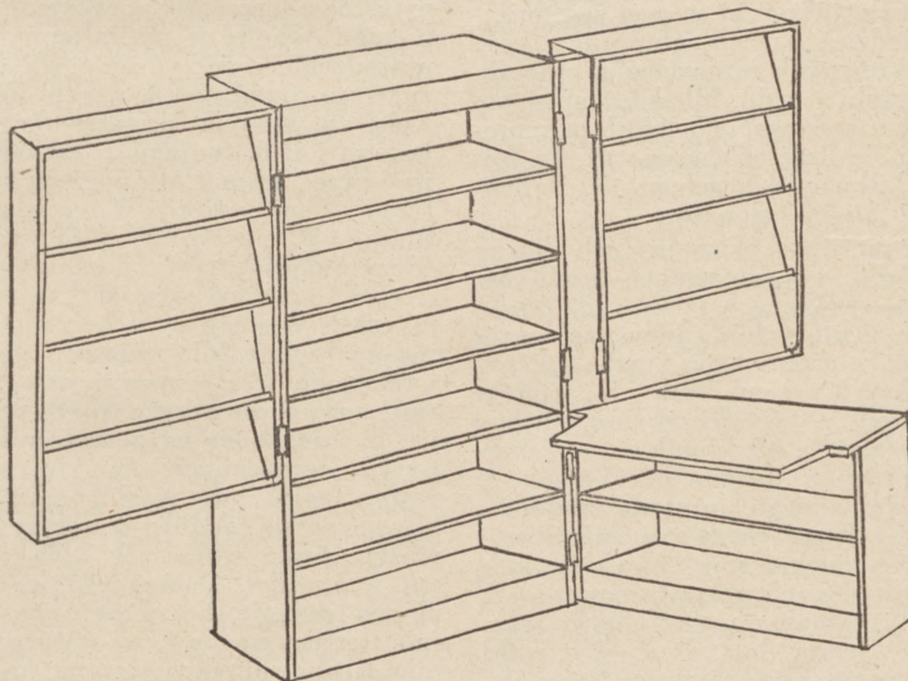
4. Każda miejscowość może się postarać o jakąkolwiek szafę, choćby odzieżową, którą niewielkim kosztem da się dostosować do potrzeb biblioteki i czytelnictwa, dorabiając do niej drewniane półki. Oczywiście szafa w punkcie musi być zamykana.

„ z zewnątrz	24	„
Odstęp między półkami	28	„
Grubość półek	2	„
„ ścian bocznych	3	„
Wysokość gzymsu	10	„
„ cokołu	15	„
„ witryn	140	„
Głębokość witryn z zewnątrz	12	„
Szerokość lewej witryny	97	„
„ prawej witryny	100	„
Wysokość stolika	73	„
Szerokość stolika z przodu	93	„
„ „ z tyłu	100	„
Głębokość stolika	44	„
„ szafki pod stolikiem	24	„

Pojemność takiej szafy wynosi 300 do 350 książek. Pojemność witryn 40 do 50 książek.

Materiał, rozmiary oraz kolor szafy pozostają te same, co i półek poprzednio opisanych. Pochylnie z witryn należy robić z dykty, która nie obciąża zbytnio wiszących witryn. Zawiasy muszą być mocne, by witryny obciążone książkami nie urywały się.

Szafa taka daje możność wystawy książki i wygody dla wypożyczającego. Niestety koszt jej jest znacznie większy od dawnych szafek dostarczanych wsiom. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że szafa taka staje się własnością ośrodka i wobec rozbudowy sieci bibliotecznej

Rys. 4.

Dla tych miejscowości, które nie mogą się postarać o gotową używaną szafę, podajemy tutaj wzór właściwej szafy bibliotecznej dla wsi, który zasługuje na wyłączne rozpowszechnienie.

Rys. 4. Wymiary szafy.

Wysokość	203	cm
Szerokość	100	„
Głębokość wnętrza	22	„

stale na miejscu będzie potrzebna. Na taką inwestycję stać każde środowisko. Wysiłek włożony w nabycie takiej szafy opłaci się w przyszłości. We wsiach małych można wreszcie zmniejszyć jej szerokość, a więc i szerokość witryn. W żadnym zaś wypadku nie należy zmniejszać tej wysokości. Powyższy model winien znaleźć zastosowanie w bibliotekach szkolnych, gdzie biblioteka nie rozporządza własnym lokalem.

METODA PRACY W KOŁACH KRAJOZNAWCZYCH

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie zdobyte w różnych okolicach kraju przy prowadzeniu jako opiekun różnych kół krajoznawczych, mogę obecnie wykreślić pewne wytyczne — dla organizowania nowych kół młodzieży, prowadzenia ich i rozwinięcia rozwojowego.

Trzeba podzielić działalność każdego Koła na trzy etapy rozwojowe: początkowy okres, gdzie młodzież jeszcze nie orientuje się w istocie samego krajoznawstwa, drugi okres podziału Koła na sekcje i początkowej pracy twórczej członków Koła, oraz trzeci okres turystyczny i metodycznej pracy w terenie Koła.

Pierwszy okres może być krótki, obejmujący kilka miesięcy zaraz po założeniu Koła. Na razie przyjmować można do Koła wszystkich chętnych. Zebrania Koła odbywają się co tydzień, np. w sobotę popołudniu, ale zebrania te są krótkie, trwające najwyżej godzinę. Młodzież przeważnie jest niezorientowana co do istoty treści i pracy krajoznawczej, dlatego przez cały czas jej biernego zachowania się opiekun ma za zadanie dać szereg referatów z krajoznawstwa, turystyki (nawet zagranicznej, która młodzież bardzo interesuje), oraz z dziedzin pokrewnych (archeologia, etnografia, historia sztuki i t. d.). Młodzież musi koniecznie się zainteresować. Na każdym zebraniu odczytuje się listę obecności, aż się spis członków po kilku miesiącach ustali. Najlepsza liczba jest 20—30 członków.

Kiedy mija pierwszy okres próbny, można wyszukać wśród najpilniejszych członków Koła referentów, mogących poprowadzić sekcje czy grupy, do których uczniowie zgłaszają się sami według zainteresowań. Trzeba też znaleźć kilku dobrych rysowników i reporterów sprawozdawczych z wycieczek czy pracy w terenie (niezależnie od kronikarza i sekretarza Koła). Pracę w drugim okresie należy rozpocząć od dokładnego poznania środowiska Koła (np. Krakowa) przez zwiedzanie najważniejszych i najciekawszych obiektów kulturalnych, historycznych, gospodarczych i t. d. (a więc kościoły, zamek, muzea, fabryki, warsztaty pracy). Jedna lub dwie wycieczki w okolicę dadzą poznać krajobraz i jego genezę, zapoznają z odkrywką geologiczną, ze środowiskami specyficznych roślin, z pracą człowieka w terenie, z osadnictwem, drogami komunikacyjnymi, kulturą, etnografią, gwarą i t. d. Na posiedzeniach sekcyj młodzież składa sprawozdania z prac terenowych i tu rozrozpoczyna się trzeci okres rozwojowy Koła (około rok istnienia).

Obecnie trzeba opracować szczegółowy program działania i pracy na najbliższy rok. Koło zaczyna zbierać materiały z terenu, opracowując kwestionariusze z Komisji oraz własne spostrzeżenia i zagadnienia. Należy teraz wyzyskać pęd młodzieży do turystyki. O ile to jest możliwe, można założyć sekcję kolarską, która ma za zadanie opracowywać problemy z okolic dalszych, oraz wędrować w czasie wakacji letnich po kraju po pewnych szlakach metodycznie opracowanych. Czas wiosenny aż do końca czerwca należy wyzyskać na wycieczki wszelkiego rodzaju: szkolne, klasowe, półdniowe i całodzienne, wreszcie kilkudniowe, kiedy już Koło ma doskonale zgranych krajoznawców i obeznanych z terenem bliższym swego środowiska. Z każdej wycieczki i z każdej pracy w terenie muszą być układane sprawozdania ilustrowane mapkami, rysunkami, obrazkami, fotografiami. Koło też winno zająć się gromadzeniem zbiorów mineralogicznych, geologicznych, gleboznawczych, zielników, a nawet etnograficznych.

Po jakimś dłuższym czasie Koło urządza poranek lub wieczornicę z pokazami, chórem, deklamacjami, przemówieniami, a nawet z przedstawieniem regionalnym. Trzeba też pomyśleć o urządzeniu wystawy krajoznawczej prac Koła. Kiedy Koło zamyśla wystąpić po raz pierwszy na zewnątrz, trzeba doskonale zorganizować i przygotować to wystąpienie, aby wypadło jak najlepiej. W przeciwnym razie lepiej jest wstrzymać się od wystąpienia i odłożyć je na następny rok. Wielkim powodzeniem cieszyć się mogą odczyty krajoznawcze urządzone w szkole przez członków Koła za afiszem propagandowym, biletami wstępu i t. d. (najlepiej jest odczyty ilustrować przeźroczami lub pocztówkami i fotografiami — epidiaskop). W ten sposób zbiera się fundusz wycieczkowy. Najlepszymi tematami odczytów jest turystyka i sprawozdania z wycieczek poszczególnych członków Koła.

W czasie wakacji letnich członkowie pracują indywidualnie lub zbiorowo w grupach. Po wakacjach wszyscy przywożą bogaty materiał sprawozdawczy, turystyczny, zbiory i t. p. i dzielą się na posiedzeniach Koła zdobytymi wrażeniami. Zwykle cała jesień powinna zejść na wysłuchaniu sprawozdań z wycieczek i wędrówek wakacyjnych (oczywiście oprócz wycieczek Koła, czy prac sekcyj w terenie). Dobrze jest wyrobić w Kole pewną tradycję. Np. zaraz z początkiem września tradycyjna coroczna wycieczka do Tyńca (dla Krakowa), do Olsztyna (dla Częstochowy), do Chęcin (dla Kielc), do Rytra (dla N. Sącza), tak aby członkowie Koła nie tylko zżyli się ze sobą serdecznymi węzłami przyjaźni, ale aby gruntownie poznali dany obiekt zwiedzany i rozszerzyli wiedzę o nim wśród młodzieży całej szkoły.

Po 2—3 latach pracy Koła powinno się już uzyskać ścisłe rezultaty, aby wyrobić pewien typ krajoznawcy polskiego, który zna dokładnie własny region, daje sobie doskonale radę z wyekwipowaniem technicznym Koła i własnym na wycieczkę, umie czytać mapy tury-

styczne i topograficzne i plany miast, włożył w zbiory Koła pewien kapitał pracy twórczej i sprawozdawczej z dokonanej pracy w terenie, wreszcie w ciągu kilku większych wycieczek w inne okolice Polski poznał przynajmniej ogólnie swą ziemię ojczystą. Dłuższe, nieraz kilkotygodniowe wędrówki turystyczne po Polsce powinny być celem każdego krajoznawcy, kiedy przyjdą wakacje letnie. Takie wędrówki muszą być przygotowywane nieraz przez kilka miesięcy, powinny obejmować pewne szlaki ciekawsze na Ziemiach naszych, zwłaszcza na Ziemiach Odzyskanych, np. przez Sudety lub wzdłuż morza. Ale młodzieży samej nie wolno nam puszczać w tereny nieznane bez specjalnego jej przygotowania na drobnych wycieczkach, które z nami już odbyła.

W ten sposób młodzież wychowana w duchu krajoznawczym ukocha swój kraj i będzie dlań pracowała jako samodzielni i dobrzy obywatele.

Józef Staśko.

Przegląd ostatnich wydawnictw

Antoni Szczepkowski — Nauczanie prac ręcznych w szkole powszechnej. — Skład główny: Gebethner i Wolff, Warszawa - Kraków. 1946. — Str. 96 — cena 120 zł.

Jest to pierwsza z książek, omawiających sprawę nauczania prac ręcznych w szkole powszechnej w klasie I i II, jaka ukazała się w okresie powojennym. Autor w kolejnych rozdziałach omawia w sposób jasny i zwarty zagadnienia, które we wszystkich środowiskach i warunkach szkolnych są możliwe do zrealizowania. Książkę cechuje układ oparty na postulacie stopniowania trudności w pracy, uzupełniony licznymi ilustracjami, które są podane w sposób przejrzysty, instrukcyjny, o dużej pomysłowości i miłym wyrazie estetycznym. Praca ta niewątpliwie przyczyni się do podniesienia poziomu nauczania prac ręcznych, których celem jest przygotowanie młodzieży do czynnego życia społecznego. Szata graficzna książki b. staranna i estetyczna.

Szczepkowski Antoni — Nauczanie rysunku w szkole podstawowej. — Skład główny Gebethner i Wolff, Warszawa-Kraków, 1947. 216 str. — 135 ilustracyj. Cena 250 zł.

Jednym z głównych celów nauki rysunku w okresie powojennym jest sprawa odbudowania piękna i estetyki w duszach młodzieży. Dlatego też należy powitać z zadowoleniem ukazanie się tej książki, która w pierwszym rzędzie przyniesie korzyści nauczycielowi oraz wszystkim tym, którzy śledzą rozwój naszego dorobku rysunkowo-malarskiego na odcinku szkoły polskiej.

Autor uzasadnia w sposób jasny i przekonywujący cele praktyczne i estetyczne nauki rysunku, zwraca uwagę na rozwój rysunkowy i umysłowy dziecka, akcentując tematowość oraz ekspresyjność, jaka występuje w sztuce dziecka.

Szczególnie obszernie została potraktowana sprawa druku oraz pisma ozdobnego. Wywody teoretyczne są poparte 32 całostronicowymi tablicami, przedstawiającymi w kolejności różne typy druku oraz jego szerokie zastosowanie. Dział ten wybiega znacznie poza ramy potrzeb szkoły podstawowej, dostarczając dużo cennego materiału literniczego dla innych celów, np. grafików, drukarzy, dekoratorów, kupców oraz dla młodzieży szkół handlowych w związku z nauką reklamy.

Autor obrał zupełnie odmienne podejście do zagadnień perspektywy, przedstawiając w sposób łatwy i uproszczony te zawiłe kwestie perspektywiczne, które niejednokrotnie odstręczały młodzież od ich poznania i przedstawienia rysunkiem. Czytający jest wprowadzony stopniowo w sposób przystępny i plastyczny w te wszystkie zdawałoby się zawiłe i abstrakcyjne prawa perspektywiczne, które wyjaśniają mu, na czym polega sztuka dobrego widzenia i odtwarzania rzeczywistych obrazów. Rysunki podane są w takiej kolejności, że pozwalają bez wysiłku nadążyć myślą za autorem oraz ośmielają każdego do samodzielnego tworzenia własnych pomysłów rysunkowych. Zaletą tych rysunków jest ich uproszczenie, mające charakter instrukcyjny i pogłębiający treść.

Wiedza i umiejętność rysowania ma wielkie znaczenie przy projektowaniu i wykonywaniu dekoracyj na uroczystości narodowe, państwowe, szkolne i inne. Rysunek również przyczynia się do rozbudzenia i pogłębienia zainteresowań wśród młodzieży naszym morzem, lotnictwem, harcerstwem, wojskiem itd. i jest najlepszą i najwłaściwszą formą propagandy, gdyż przez obrazowość rysunkową przemawia swoją siłą ekspresji oraz rozszerza horyzonty myślowe młodzieży.

Książka dzięki swej zwartości, jasności oraz wielkiej ilości ilustracyj czyni na ogół dodatnie wrażenie. Autor w sposób śmiały odbiegł od dotychczas przyjętych wzorów w podobnych podręcznikach rysunkowych, dostarczając dużo ciekawego materiału dla potrzeb szkoły podstawowej. Szata graficzna staranna.

A. G.

Ministerstwo Oświaty — Plan godzin i materiały programowe dla 3-letnich szkół powszechnych dla dorosłych. — Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych — Warszawa 1946 r. — str. 64 — cena 30 zł.

Plany godzin i materiały programowe tutaj zawarte przeznaczone są zarówno dla 3-letnich szkół powszechnych dla dorosłych o ustroju semestralnym, jak i dla kursów dla dorosłych w zakresie szkoły powszechnej — i obowiązują począwszy od r. szk. 1946/47. Program obejmuje 5 podstawowych przedmiotów, rozplanowanych na 4—6 semestrów; i tak — program języka polskiego i matematyki realizuje się w ciągu 6 semestrów, historii wraz z nauką o Polsce i świecie współczesnym w ciągu 5 semestrów, zaś geografii i przyrody (biologia, fizyka i chemia) w ciągu 4 semestrów, — przy wymiarze od 15—20 godzin tygodniowo w zależności od semestru. Program ujęto w ten sposób, że nie tylko położono nacisk na rozwój umysłowy ucznia, przez danie mu niezbędnych elementów wiedzy, stanowiących podstawę do dalszego kształcenia się, ale także zwrócono baczną uwagę na momenty wychowawcze, zmierzające wyraźnie „do wykształcenia obywatela interesującego się zagadnieniami życia społeczno - państwowego i współdziałającego w miarę swych sił w umocnieniu idei demokratycznej w Polsce".

Ministerstwo Oświaty — Plan godzin i materiały programowe dla gimnazjów i liceów dla dorosłych o ustroju semestralnym — Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych — Warszawa 1946. — Str. 116 — cena 70 zł.

Jest to program trzyletniej pełnej szkoły średniej o ustroju semestralnym. Cztery pierwsze semestry są odpowiednikiem dotychczasowego czteroletniego gimnazjum, dwa ostatnie obejmują zakres liceum. Dotychczasowa dwustopniowość programu, obowiązująca w obecnej (wygasającej już wobec zamierzonej reformy szkolnej) normalnej szkole średniej ogólnokształcącej została tu również utrzymana (szczególnie widoczna w zakresie języka polskiego i historii). Program jest tak opracowany, że obydwa zasadnicze cele nauczania zarówno poznawczy, jak i wychowawczy wiążą się w pewną zamkniętą całość. Całkowita realizacja programu da z jednej strony uczniowi wyraźnie zakreślony zarys wiedzy i przysposobi go do samodzielnej pracy badawczej, z drugiej pozwoli mu na pełne uświadomienie sobie znaczenia i miejsca Polski zarówno w dziejach, jak i w świecie współczesnym.

Program ten — normujący na okres przejściowy stosunki na tym odcinku szkolnictwa ogólnokształcącego — obowiązuje od b. r. szk.

Dr. Jerzy Kryński — Towaroznawstwo. — Poradnik dla nauczycieli szkół zawodowych. — Państw. Zakład Wydawn. Szkolnych. — Warszawa 1946, — str. 70 — cena 55 zł.

Chcąc przyjść z pomocą i radą — jak o tym sam we wstępie mówi — początkującym zwłaszcza nauczycielom towaroznawstwa w szkołach zawodowych, zebrał tu autor praktyczne wskazówki, dotyczące urządzenia pracowni towaroznawczej i wyposażenia jej zarówno w sprzęty ,jak i pomoce naukowe. Przejrzyście wykonane plany i rysunki stanowią znakomite dopełnienie szczegółowego opisu, jak wyglądać winna wzorowo urządzona pracownia. — Część drugą swego poradnika poświęcił autor zagadnieniu organizacji ćwiczeń towaroznawczych z uwzględnieniem wycieczek do różnych składów i sklepów, przy czym szczególniejszą uwagę zwrócić zaleca na nawiązanie kontaktu z kupiectwem odnośnych branż i wykorzystanie jego fachowych wiadomości w czasie praktyk odbywanych przez młodzież. — Książka wprawdzie zasadniczo nic nowego nie przynosi, jednak wobec zniszczeń dokonanych przez wojnę w zakresie literatury fachowej — oddać może zainteresowanym poważne usługi.

Maria Szczawińska — Woda w przyrodzie i życiu człowieka. Biblioteka Popularno-Naukowa. Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych — Warszawa 1946. — Str. 28 — ryc. 6. — Cena 25 zł.

Książeczka ta pomyślana została jako lektura uzupełniająca z zakresu przyrody dla użytku niższych klas szkoły powszechnej. Omówiono tutaj występowanie wody w przyrodzie, jej rolę, znaczenie i zastosowanie w życiu roślin, zwierząt i ludzi. Sam pomysł ujęcia i podania zagadnienia młodocianym czytelnikom w formie prostych opowiadań uznać należy za szczęśliwy, jednakże wykonanie — wskutek widocznego pośpiechu — najwyraźniej zawiodło: opowiadanie przechodzi często nagle w wykład z prawdziwa szkodą dla artystycznego wyrazu całości. Mimo to książeczka może się stać pożyteczną lekturą w szkole.

Jerzy Szaniawski — Matka — Sztuka w 1 akcie. — Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1946. — Str. 15. — Cena 18 zł.

Jerzy Szaniawski — Powódź — Sztuka w 1 akcie. — Państw. Zakład. Wyd. Szkolnych. — Warszawa 1946 r. — Str. 12. — Cena 18 zł.

Dobrze się stało, że dwie te jednoaktówki będące fragmentami znakomitej, granej z wielkim powodzeniem w ub. sezonie teatralnym w Krakowie sztuki J. Szaniawskiego: „Dwa teatry", stanowiące jednak każda dla siebie zamkniętą całość — zostały wydane oddzielnie w ramach Biblioteki świetlicowo-teatralnej. Prostota ujęcia głębokich, a często w życiu spotykanych i łatwych do zrozumienia na-

wet dla niewyrobionego widza problemów, przy nieskomplikowanych środkach technicznych i zaledwie kilkuosobowym zespole grających, pozwala na wprowadzenie obydwu sztuk na deski sceniczne teatrów amatorskich przy świetlicach, które chronicznie cierpią na brak odpowiedniego repertuaru.

Ewa Szelburg Zarembina — Towarzysze — Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych. — Cena 200 zł.

Ewa Szelburg Zarembina — Najmilsi. — Ilustrowała Wanda Zawidzka — Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1946 r. — Str. 118. — Cena 190 zł.

Cenne te i pięknie wydane książki zasługują na to w całej pełni, by się znaleźć — zgodnie z aprobatą Ministerstwa Oświaty — w bibliotece szkolnej klas III i IV szkoły podstawowej. W obydwu stawia autorka to samo zagadnienie zasadnicze: zbliżenie dziecka do przyrody, tylko w każdej z nich inną do tego celu podchodzi drogą. W „Towarzyszach", bogato ilustrowanych, pisanych łatwym wierszem pod hasłem: „W zabawie i pracy wszyscyśmy jednacy" — ukazuje cały szereg zwierząt i owadów, na których — rzecby można — człowiek się wzoruje, a więc np. drwala zestawia z bobrem, górnika z kretem, pracę pszczół porównuje z pracą murarza, mrowisko z wielkim miastem i t. d. W ten sposób dziecko czytając tę książkę i przyglądając się jej obrazkom, mimo woli poczuje się cząstką przyrody, nauczy się ją podpatrywać, badać, szanować i kochać.

W książce drugiej: „Najmilsi" — podejście jest inne. Tu człowiek jest istotą nadrzędną, silną, rozumną, — spieszy z pomocą i opieką słabym, bezbronnym, skrzywdzonym przez los zwierzętom.

Bohaterką jedenastu krótkich opowiadań jest mała Renia, opiekunka nieszczęśliwych stworzeń, które starannie pielęgnuje, a potem z wielkim żalem zresztą — na wolność wypuszcza.

Literatura dziecięca, — w której do niedawna rzadko można było spotkać prawdziwie wartościowe pozycje — została wzbogacona o dwie o dużych walorach wychowawczych książki. — Wartość ich jest tym większa, że t. zw. morał nie sprowadza się do pięknie i pusto brzmiących słówek, ale z każdym zdaniem zapada głęboko w serca młodych czytelników.

Ponad to nadesłano do Redakcji następujące podręczniki zatwierdzone do użytku szkolnego:

Prof. Dr. Eugeniusz Rybka — Wiadomości z astronomii — Podręcznik dla kl. II. liceum humanist. — Państw. Zakł. Wyd. Szkoln. — Warszawa 1946. — Str. 96, ryc. 32. — Cena 50 zł.

F. Jungman — Il faut apprendre le français. Podręcznik do nauki języka francuskiego dla liceów handlowych i kursu dla dorosłych Cz. I. — Książnica-Atlas. Wrocław - Warszawa 1946. — Str. 132.

Jan Kochanowski — Odprawa posłów greckich. — Opracował Konrad Górski — Klasycy literatury t. II. — Książnica-Atlas, Wrocław - Warszawa 1946. — Str. 43.

Fr. Bielak - Wł. Szyszkowski - A. Bardach. Czytanki polskie dla kl. VI szkoły powszechnej. Zeszyt I. — Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1946. — Str. 63. Cena 25 zł.

Inż. B. Orgelbrand — Silniki spalinowe. — Państw. Zakł. Wyd. Szk. 1946. — Str. 66, rys. 40. — Cena 45 zł.

Podręcznik do użytku uczniów szkół zawodowych typu średniego, szkół dokształcających i kursów zawodowych oraz dla samouków.

Wł. Ż.

KRONIKA I SPRAWOZDANIA.

Zjazd Inspektorów. W dniach od 28. XII. 1946 r. do 4. I. 1947 r. w Szkole Powsz. im. Scholastyki w Krakowie obradował Zjazd Inspektorów i Podinspektorów Szkolnych Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Otwarcia Zjazdu dokonał Kurator Okręgu Szkolnego Gałecki Włodzimierz w obecności Dyr. Dep. Min. Ośw. Schayera Wacława, Dr. Z. Kormanowej, Kuroczki, Wizytatorów Min. Oświaty, Naczelników Wydziałów i Okręgowych Wizytatorów K. O. S. K.

Zjazd był drugim w bieżącym roku szkolnym. Pierwszy zjazd miał charakter organizacyjny, obecny zaś miał za zadanie dać wskazówki i wytyczne do realizacji programów nauczania i wychowania w szkole podstawowej oraz przedyskutowanie zasadniczych problemów szkolnych, omówienie trudności i bolączek materialnych nauczyciela i jego warsztatu pracy.

W tym kierunku został opracowany program Zjazdu zawierający następujące tematy referatów:

Sytuacja szkoły podstawowej w I-szym etapie reformy szkolnej, Ideowe założenia i ogólna konstrukcja nowych programów szkoły podstawowej. Rola nauczyciela w szkole podstawowej na tle polityki Polski i jej sąsiadów w dobie dzisiejszej, Organizacja nauczania i wychowania w szkole podstawowej, Organizacja pracy wizytacyjnej Inspektora Szkolnego, Nauczanie języka polskiego w szkole podstawowej, Nauczanie biologii, matematyki, fizyki, historii i zajęć praktycznych w szkołach podstawowych, Nauka o Polsce i świecie współczesnym w programie w szkole podstawowej, Współpraca szkoły podstawowej z wojskiem oraz piękny referat

na temat Znaczenia ochrony przyrody dla gospodarstwa człowieka.

Bogaty i wszechstronny powyższy program dał możność uczestnikom Zjazdu zapoznania się z trudnymi problemami w dziedzinie wychowania i nauczania w okresie realizacji reformy szkoły podstawowej. Z referatów prelegentów przedstawicieli Ministerstwa Oświaty i wybitnych specjalistów-pedagogów kierownicy Inspektoratów Szkolnych zaznajomili się z założeniami ideowymi dzisiejszej szkoły podstawowej, otrzymali wytyczne do realizacji programów naukowych, również omówione zostały wszelkie trudności, na które napotyka dzisiaj wychowawca z powodu zniszczeń duchowych i materialnych wyrządzonych szkole polskiej przez okupanta hitlerowskiego.

W referacie przedstawicieli Wojska Polskiego naświetlono i uzgodniono współpracę szkoły podstawowej z wojskiem.

Ożywiona dyskusja po każdym referacie była dowodem głębokiej troski uczestników zjazdu o podstawową szkołę polską w okresie jej przebudowy.

S.

Centralny Kurs Programowy Nauki o Polsce i świecie współczesnym w Krakowie. Ministerstwo Oświaty (Departament VI Wydział Programowy) zorganizowało w okresie feryj zimowych w czasie od 2 do 12 stycznia 1947 r. 5 Centralnych Kursów Programowych dla czynnych nauczycieli z zakresu różnych przedmiotów, z tego na obszarze Okręgu Szk. Krakowskiego czynne były 2 Kursy, a mianowicie:

1. Kurs Nauki o Polsce i świecie w Krakowie,
2. Kurs geologii w Zakopanem.

Kurs Nauki o Polsce i świecie otworzył Kurator Okręgu Szkolnego Krakowskiego Ob. Włodzimierz Gałecki, witając przybyłych na kurs przedstawicieli szkolnictwa z całej Polski i podkreślając cel i znaczenie kursu. Z kolei zabrał głos kierownik naukowy Kursu Ob. Dr. Józef Sieradzki, który omówił program Nauki o Polsce i świecie współczesnym, a później — kilka zagadnień z naszych dziejów. Wykładowcami na Kursie byli:

1. Doc. Dr. Rajmund Buławski (Problemy osadnicze Ziem Odzyskanych),
2. Prof. Dr. Stefan Inglot (Z dziejów rozwoju wsi i historii chłopów w Polsce oraz najważniejsze zagadnienia z dziejów wsi śląskiej),
3. Prof. Dr. Witold Krzyżanowski (Z zagadnień gospodarki planowej),
4. Prof. Dr. Konstanty Grzybowski (Z zagadnień ustrojowych),
5. Prof. Dr. Jan Hulewicz (Z dziejów walki o szkołę polską),
6. Mgr. Karol Bromek (Geografia gospodarcza Polski współczesnej),
7. Dr. Artur Bardach (Elementy socjologii),
8. Doc. Dr. Kazimierz Wyka (Kultura umysłowa w Polsce współczesnej).

Na Kurs nauki o Polsce i świecie w Krakowie przybyli przedstawiciele szkolnictwa z poszczególnych Okręgów Szkolnych w liczbie 123 osób.

Brakowało na Kursie jedynie przedstawicieli Okręgów Szkolnych: Gdańskiego i Szczecińskiego.

Poza Dyr. Departamentu Dr. Z. Kormanową, która dokonała lustracji Kursu, Kurs odwiedzili z ramienia Ministerstwa Oświaty: Naczelnik Wydziału, Ob. Wł. Michajłow i Wizytator Ministerialny Ob. St. Lausz.

Wykłady odbywały się w budynku VIII państwowego gimnazjum i liceum im. A. Witkowskiego (ul. Pierackiego 12).

A. L.

Ogniska metodyczne przy szkołach średnich ogólnokształcących.

1. W porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym w składzie ognisk szkół średnich ogólnokształcących w Krakowie zaszły zmiany następujące:

Uruchomiono na nowo w Państw. Gimn. i Liceum I. im. Nowodworskiego (nieczynne od roku) ognisko jęz. angielskiego pod kierownictwem Prof. Marii Walężanki. Wobec przejścia Prof. Dra Stanisława Skiminy na katedrę uniwersytecką do Torunia, ognisko łaciny przeniesiono do Państw. Gimn. i Liceum IV im. Sienkiewicza, gdzie kierownictwo objął prof. Rudolf Niemiec. Prof. Natalię Lassotową, która opuściła Kraków, zastąpiła jako kierowniczkę ogniska jęz. rosyjskiego prof. Nadzieja Modlińska (Państw. Gimn. i Liceum IX. im. Hoene-Wrońskiego). Ognisko fizyki przeniesiono z Państw. Gimnazjum i Liceum IV. im. Sienkiewicza do dawnej siedziby przedwojennej w Państw. Gimn. i Liceum VIII. im. Witkowskiego.

Ponadto powstały w b. roku szkolnym poza Krakowem podogniska: jęz. polskiego w Bochni, kierownik prof. Jan Gębica; geografii w Zakopanem kierowniczka prof. Dr. Maria Waligórska; fizyki w N. Sączu, kierownik prof. Feliks Rapf.

2. Doroczne zebranie wszystkich kierowników ognisk metodycznych szkół średnich ogólnokształcących w Krakowie odbyło się 15/X. 46 r. ze współudziałem Naczelnika Dobrowolskiego i Wizytatorów Wydziału II.

Zebrani stwierdzili, że poziom nauki w szkołach średnich ogólnokształcących jest jeszcze wciąż znacznie obniżony w wyniku spuścizny powojennej i złych warunków życia nauczycieli, którzy muszą przemęczać się w pogoni za dodatkowymi zarobkami. Plagę dzisiejszego nauczania stanowi werbalizm spowodowa-

ny w dużej mierze brakiem podręczników i pomocy naukowych, ale często także i nawykami wojennymi, oraz niepowiązanie treści przedmiotów nauczania z życiem dzisiejszym. W związku z częściową zmianą niektórych programów nauczyciele czują potrzebę odświeżenia lub nawet uzupełnienia swoich wiadomości naukowych, tym bardziej, że na prowincji spotyka się nauczycieli nie posiadających pełnych kwalifikacji. Za mało docenia się wartość wycieczek naukowych.

Zebrani postanowili przez prace ognisk zwalczać w granicach możliwości powyższe niedomagania w naszych szkołach. Stwierdzono, że niektóre ogniska przygotowały w formie skryptów podręczniki zastępcze (ognisko jęz. polskiego, francuskiego, niemieckiego, geografii). Zaprojektowano wydawanie czasopisma dydaktycznego. Postanowiono w większej mierze, niż dotychczas nawiązywać kontakt ze szkołami na prowincji przez wyjazdy kierowników ognisk do szkół poza Kraków, przez zakładanie, gdzie tylko warunki na to pozwolą, metodycznych grup przedmiotowych wśród nauczycieli na prowincji, przez szersze wciągnięcie pozakrakowskich nauczycieli do udziału w konferencjach i pracach ognisk. Postanowiono też w dalszym ciągu utrzymywać kontakt ze szkolnictwem zawodowym i powszechnym. Wszyscy kierownicy ognisk podali stałe dnie i godziny dyżurów w ognisku, o czym zawiadomiono wszystkie szkoły w Okręgu.

3. Praca poszczególnych ognisk przedstawia się, jak następuje: we wrześniu Ognisko jęz. francuskiego urządziło dla nauczycieli krakowskich 10-dniowy popołudniowy kurs jęz. francuskiego, w którym wzięli też udział nauczyciele szkół powszechnych. Kurs był poświęcony zagadnieniom metodycznym oraz wykładom naukowym z zakresu literatury francuskiej.

W ciągu października, listopada i grudnia odbyły się kolejno konferencje następujących ognisk:

1. 2 konferencje ogniska jęz. polskiego, poświęcone omówieniu nowego materiału lektury szkolnej podanego przez Ministerstwo Oświaty, zagadnieniu zadań przedmiotu wobec dzisiejszej rzeczywistości i sprawozdanie ze zjazdu im. Prusa w Warszawie.

2. Konferencja ogniska geografii z lekcją pokazową i wycieczką kl. IV. gimn. poświęconymi badaniu budowy geologicznej Polski, oraz z referatem: O wycieczkach geograficznych.

3. Konferencja ogniska matematyki, poświęcona nauczaniu o funkcjach w szkole średniej.

4. Konf. ogn. zajęć praktycznych chłopców, poświęcona sprawozdaniu ze zjazdu w Bielsku i dalszemu opracowywaniu słownictwa rzemieślniczego.

5. Konf. ogn. rysunków z referatem: „Dydaktyka i metodyka rysunków w związku z zasadami nauczania Nawroczyńskiego", na której omówiono też dotychczasowe wyniki nauczania na podstawie prac uczniów.

6. 2 konf. ogn. fizyki z lekcją pokazową i wykładami naukowymi (na ostatniej — „Fizyka jądra atomowego").

7. Konf. ogn. biologii, na której omawiano nowy program zoologii w kl. I gimn. i projekty dalszych programów, oraz odbył się pokaz pomocy naukowych do nauki biologii wykonanych w ognisku i poza ogniskiem.

8. Konf. ogn. języka niemieckiego z referatem naukowym: „Wpływ jęz. polskiego na dialekty niemieckie".

9. Zjazd krajoznawczy dla całego Okręgu, poświęcony zagadnieniom: wycieczek szkolnych (z specjalnym uwzględnieniem wędrówek po ziemiach zachodnich i wybrzeżu morskim); obozów krajoznawczych; organizacji i metod pracy w kołach krajoznawczych młodzieży.

10. Konf. ogn. łaciny, poświęcona omówieniu realizacji programu łaciny w skróconym czasie (po odpadnięciu dawnej kl. I.).

11. Konf. ogn. jęz. angielskiego z lekcją pokazową i referatem „Rola nauczyciela w nauczaniu jęz. angielskiego".

12. Konf. ogn. historii z referatami: „Omówienie programu Nauki o Polsce i świecie" oraz: „Między Wschodem a Zachodem".

13. Konf. ogn. chemii z naukowym referatem „Nowe kierunki w chemii".

14. Konf. ogn. jęz. rosyjskiego poświęcona omówieniu podręczników i lektury szkolnej.

Poza tym odbyły się z udziałem kierowników ognisk krakowskich 2 konferencje nauczycieli na prowincji.

Jedna w listopadzie w Chrzanowie, gdzie Naczelnik Dobrowolski wygłosił referat p. t. „Rola nauczyciela wobec nowej rzeczywistości: a kierownicy ognisk jęz. polskiego i geografii mówili o nauczaniu tych przedmiotów wobec nowych potrzeb.

Druga w grudniu w Tarnowie z udziałem kierowników zajęć praktycznych (chłopców i dziewcząt) oraz rysunków była poświęcona nauczaniu wymienionych przedmiotów.

W teren wyjeżdżali kierownicy ognisk. jęz. polskiego, jęz. francuskiego, geografii, rysunków i zajęć praktycznych. Kierownik ogniska jęz. polskiego wziął udział w zjeździe polonistów w Warszawie, a kierownictwa ognisk zajęć praktycznych w zjeździe nauczycieli tego przedmiotu w Bielsku.

Dr. M. Ch.

Sprawozdanie z zebrania Ogniska Metodycznego języka angielskiego, które odbyło się dnia 13 grudnia 1946 r. w I Państwowym Lic. i Gimn. im. Nowodworskiego w Krakowie. Zebranie zagaił P. Naczelnik Dobrowolski, życząc powodzenia w pracy nowo utworzonemu

ognisku. Następnie kierowniczka ogniska omówiła dwa artykuły. Pierwszy z nich traktował o metodzie nauczania języków obcych, opracowanej przez P. de Saussure z Genewy, drugi o zastosowaniu filmu w szkole.

Lekcja przykładowa na temat „On am Americam Farm" część II (Klara Jastroch „Life and Work in England and America") miała na celu pokazanie jak można ułatwić uczniom opanowanie tekstu nowego oraz utrwalenie świeżo przerobionego materiału gramatycznego. Przy końcu lekcji uczniowie wykonali ćwiczenie gramatyczne związane z użyciem Imperfect i Perfect.

Po lekcji Ob. prof. Jasieńska wygłosiła referat, w którym poruszyła cały szereg zagadnień ściśle związanych zarówno z metodą jak i walorami wychowawczymi, jakie przedstawia zapoznanie uczniów z kulturą i umysłowością obcego narodu. Na pierwsze miejsce prelegentka wysunęła problem, że zadaniem naszym jest nauczyć ucznia mówić językiem obcym i do tych wyników bezwzględnie w szkole dojść można. Dla osiągnięcia tego celu powinniśmy się posługiwać wszelkimi możliwymi środkami i korzystć z każdej sposobności, by zmusić ucznia do wyrażania swych myśli w języku, którego uczymy. Każde posłyszane słowo czy też nowy zwrot powinny być zastosowane i wyuczone. Nie należy ograniczać się do samych czytanek, ale wprowadzać tematy związane z życiem codziennym, szkolnym i t. p. W klasach wyższych wskazane są tłumaczenia z polskiego, mające na celu wykazanie różnicy między dwoma językami. Bardzo ciekawe było ujęcie, w jaki sposób powinno się posługiwać czasopismami. Otóż nie należy rozpraszać się na poszczególne artykuły, ale jeden z nich najbardziej charakterystyczny dla zagadnienia, które omawiamy, zrobić centrum dyskusji. Mogą to również być ilustracje, zapoznające ucznia z jakąś cechą charakterystyczną danego narodu (humor i t. p.).

Mówiąc o Anglikach, powinniśmy być dalecy od idealizowania ich, niemniej jednak należy podkreślić te ich cechy dodatnie, które przyczyniły się i stanowią ich wartość i potęgę jak „fair play", „team work", cywilną odwagę w przyznaniu się do winy i silnie dzięki sportom rozwinięte poczucie przynależności do grupy.

W dyskusji, która rozwinęła się po referacie, na pierwsze miejsce wysunęły się następujące zagadnienia: 1. fonetyka, 2. gramatyka, 3. tłumaczenia.

Ad 1. Podkreślono bardzo silnie wielkie znaczenie poprawnej wymowy przy nauczaniu języka obcego. Każdy język ma swoją szczególną melodię, którą uczeń, o ile ma język rozumieć i posługiwać się nim, powinien znać i uchwycić. Inaczej trud włożony w poznanie danego języka będzie bez wielkiej wartości. Tutaj P. Dr. Doc. Stopa zaofiarował przez swego asystenta P. Zbrońca swą pomoc zapraszając na swe wykłady na Uniwersytecie i przewidując nawet ewentualność specjalnego kursu dla nauczycieli.

Ad 2. Ustalono, że języka obcego w szkole bez gramatyki uczyć nie można. Uczeń każdy powinien wynieść podstawę, na której będzie mógł w przyszłości oprzeć swą umiejętność posługiwania się językiem obcym tak w mowie i piśmie, jak i w czasie studiowania dzieł w danym języku napisanych.

Ad 3. Jeżeli idzie o tłumaczenia z angielskiego na polski i na odwrót, zdania były podzielone. Utrzymywano, że są one konieczne ze względu na niski poziom młodzieży wstępującej do gimnazjum. Podkreślono, że program dla szkół zawodowych tłumaczenia nie wyklucza. P. Wizyt. Dr. Chrzanowska zaznaczyła, że o ile w klasach niższych tłumaczenia bezwzględnie unikać należy, to jest ono w pewnych wypadkach w klasach wyższych dopuszczalne. Nawet przedwojenny program przewidywał tłumaczenia jako jedną z form ćwiczeń w klasach licealnych.

Po zakończeniu dyskusji kierowniczka Ogniska przedstawiła plan pracy na rok bieżący. Tegoroczna praca metodyczna ma być związana z zagadnieniami, dotyczącymi klas niższych, dlatego pierwsze zebranie poświęcono problemom raczej ogólnym, następne ma się zająć nauczaniem gramatyki. Drugą część zadania, które ognisko powinno w tym roku spełnić, jest przygotowanie do przyszłorocznej pracy w liceum i zapoznanie się z najważniejszymi problemami, które należy omówić. Wskazanym też byłoby opracowanie tekstów zastępczych na wypadek gdyby podręcznik się nie ukazał. Prawdopodobnie zawiąże się komisja, która sprawę tę opracuje. Na tym zebranie zakończono.

(—) **Maria Wałężanka.**

Sprawozdanei kierownika Ogniska biologii z pierwszej konferencji rejonowej odbytej dn. 26. XI. 1946. Dn. 26. XI. 1946 odbyła się pierwsza w b. r. szk., a trzecia po wojnie konferencja rejonowa w Ognisku biologii w Krakowie. Wzięli w niej udział nauczyciele i nauczycielki uczący biologii w państwowych i prywatnych szkołach średnich miasta Krakowa, a częściowo także spoza Krakowa, w liczbie 32 osób.

Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z poprzedniej konf. rej. kierow. Ogniska prof. A. Dziurzyński wygłosił referat na temat nowego programu zoologii, realizowanego w pierwszej kl. gimn.

Referent rozłożył treść na następujące zagadnienia: 1) czy ilość materiału dostosowana jest do realnych warunków pracy, a w szczególności do ilości wyznaczonych godzin, 2) jakie trudności przynosi z sobą nowy genetycz-

ny układ materiału programowego, 3) jakie stosować środki zaradcze w związku z zauważonymi nowymi trudnościami i jakich używać metod w nauczaniu biologii.

Referent w swych końcowych wywodach stanął na stanowisku, że jakkolwiek nowe programy nie sprecyzowały celów nauczania i nie zaleciły metod, to przecież nauczyciel biologii w swej pracy szkolnej winien dążyć: 1) do oparcia nauczania na poglądzie i 2) winien starać się o wyzwolenie postawy czynnej ucznia tam, gdzie to tylko będzie możliwe.

Jeśli postulaty te uda się zrealizować, to z nauczania biologii zniknie werbalizm, jaki pod wpływem nienormalnych warunków okupacyjnych zakradł się do szkoły polskiej zupełnie niepotrzebnie. Zdaniem referenta największą trudność sprawi nauczycielowi konieczność oparcia nauczania na poglądzie. Wyniknie to w pierwszym rzędzie z powodu powojennego braku pomocy naukowych, i niemożności ich zakupu na wolnym rynku. Aby temu choć w części zaradzić, winien nauczyciel wraz z swymi uczniami postarać się zawczasu o zebranie dostępnego mu materiału biologicznego z najbliższego otoczenia. Jakkolwiek tak zebrane pomoce — częściowo żywe, a częściowo zakonserwowane — nie zaspokoją wszystkich potrzeb nauczyciela, to przecież ułatwią mu pracę wielokrotnie i podjęty przez niego trud na pewno się opłaci.

Ponieważ zdaniem referenta program zoologii jest zbyt szeroko rozwinięty, przeto realizujący go nauczyciel winien dokładnie przemyśleć wszystkie jego części i, uwzględniając posiadane pomoce naukowe, winien przewidzieć z góry, na które punkty programu położy szczególny nacisk, a które zrealizuje pobieżniej w oparciu tylko o dozwoloną lub zaleconą lekturę szkolną.

Na koniec referent dla zorientowania zebranych podał swój własny, a następujący rozkład materiału zool. w tej klasie: wrzesień: pierwotniaki i stułbia, październik: w d. c. jamochłony, a nadto czerwiochowate, listopad: pierścienice i owady aż do jedwabnika, grudzień: w d. c. owady, styczeń: pajęczaki i skorupiaki, luty: mięczaki i szkarłupnie, lancetnik, marzec: ryby i płazy, kwiecień: gady i część ptaków, maj: ptaki do końca i część ssaków, czerwiec: ssaki do końca i powtórzenie materiału.

Po referacie i po dwugodzinnej nad nim dyskusji zabrał głos prof. J. Kreiner i wygłosił referat na temat wyrobu obrazów ściennych przez uczniów pod kierunkiem nauczyciela. Następnie zademonstrował zebranym kilkadziesiąt wartościowych obrazów z różnych dziedzin nauk biol., wykonanych różnymi, a zupełnie prostymi technikami przez uczennice państw. lic. i gimn. X w Krakowie. Referat ten uzupełnił jeszcze pokazem prac swych uczniów z państw. lic. i gimn. I w Krakowie prof. M. Kosiński.

Na koniec kierownik ogniska zaznajomił zebranych z pewną prostą techniką wyrobu tanich preparatów mikroskopowych i zademonstrował kilka preparatów wykonanych przez siebie w okresie wakacyjnym, a ilustrujących w jasny sposób pewne szczegóły z budowy zewn. narządów zmysłowych owadów.

Po omówieniu programu pracy na rok bieżący konferencję zamknięto.

A. D.

Zebranie Ogniska Metodycznego języka niemieckiego w Krakowie. Dnia 29 listopada 1946 roku odbyło się zebranie Ogniska Metodycznego języka niemieckiego w I. Państw. Lic. i Gimn. im. B. Nowodworskiego w Krakowie. Najważniejszym punktem porządku dziennego był wykład prof. U. J. dr Adama Kleczkowskiego na temat: „Wpływ języka polskiego na dialekty niemieckie w Prusach (Wschodnich). Na wstępie podkreślił prelegent ważność zainteresowań naukowych nauczycieli i w związku z tym oznajmił, że prace naukowe z zakresu neofilologii mogą nauczyciele przedstawiać Komisji Filologii Zachodniej przy P. A. U. — Naukowo pracujący nauczyciele jęz. niem. mają do dyspozycji istniejący przy P. A. U. zbiór bieżących skandynawskich czasopism naukowych, w których ukazuje się wiele rozpraw w jęz. niem.

Przechodząc do właściwego tematu, odmalował prelegent tło historyczne Prus Wschodnich aż do obecnej doby, a następnie przedstawił silny wpływ Polaków na dawnych Prusów, a później wpływ języka polskiego na dialekty prusko-niemieckie, graniczące od zachodu i południa z Polską. Podając w związku z zapożyczeniami polskimi w staropruskim prace: A. Brücknera, B. Trautmanna, Förstermanna, Frischbiera i dwie swoje — prelegent stwierdza, że te zapożyczenia w staropruskim odnoszą się do rozmaitych zakresów i już ilościowo przewyższają znacznie zapożyczenia niemieckie.

W dyskusji zabierali głos kolejno: prof. Kosińska, dr Haraschin i dyr. Ippoldt, podkreślając, że germanista śledzić winien współzależność kultury polskiej i niemieckiej, wglądaniem zaś w strukturę języka wzbudzać zainteresowanie. Potrzebna więc jest silna podstawa naukowa dla nauczyciela i w szkole średniej.

Następnie prof. Droździkowski przedstawił „Uwagi krytyczne na temat nowo opracowanych i wydanych przez Ognisko skryptów dr Jana Jakóbca dla II klasy lic. ogólnokszt. p. t. Deutsche Literatur- und Kulturkunde II. Teil für Lyzeen". (Cena 320 zł za 2 zeszyty). Skrypty w porównaniu z oryginałem „Deutschtum II. Teil dr Jakóbca są do połowy skrócone i przystosowane do wymagań obecnego programu.

Kier. Ogniska zapowiedział ukazanie się skryptów także dla I. kl. lic. ogólnokszt. w takim samym opracowaniu, które młodzież nabywać będzie mogła od 15. I. 1947 po cenie 300 zł.

Przedstawiwszy na wstępie program prac Ogniska na rok szk. 1946/47, podkreślił kier. konieczność ożywienia nauki: obrazem, epidiaskopem, tłumaczeniem z jęz. polskiego na niem. i naodwrót, ilustracją nawet z polskich pism ilustrowanych, zwiedzaniem fabryk, pracowni i budynków stylowych, o ile to jest związane z przedmiotem; tworzenie pomocy naukowych we własnym zakresie, zwłaszcza że skrypty nie mają żadnych ilustracyj. — Na zakończenie oznajmił, że w toku jest kompletowanie biblioteki Ogniska.

H.

Od Redakcji

Ukazanie się niniejszego numeru uległo opóźnieniu z powodu trudności technicznych od Redakcji niezależnych

Nakładem Wydawnictwa: DZIENNIK URZĘDOWY KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, ul. DIETLA 90, p. III, pok. Nr. 4, telefon 599-17.

Prenumerata kwartalna 150 zł. Cena niniejszego numeru wynosi 55 zł. Konto P. K. O. Nr. IV-840

Zakłady graficzne „Litodruk" w Krakowie M — 16787